

Operationeel Commando '7 December'

Koninklijke Landmacht

HANDBOEK IRAK

VOORWOORD

Het doel van dit handboek Irak is u algemene informatie te verschaffen, van belang voor het werk en verblijf van de Nederlandse militair in Irak.

Het boekje is ongerubriceerd, maar slechts bedoeld voor INTERN GEBRUIK bij Defensie. Het is samengesteld uit informatie afkomstig van o.a. de NATO, de Nederlandse defensie organisatie, particulieren en internet.

Het boekje geeft meer inzicht in achtergronden van politiek en cultuur in Irak. Met name hoofdstukken 10 en 12 wil ik extra onder uw aandacht brengen. Zij geven een goed inzicht in de cultuur, gewoontes en achtergronden van de Islam in Irak en kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan een succesvol verblijf aldaar.

Daarnaast bevat dit handboek waardevolle bijdragen over gezondheid en in Irak voorkomende mijnen en UXO's.

Dit handboek heeft vooral een informatief doel en treedt niet in de plaats van voorschrift- en of operatiebevelen. Commentaar, suggesties of aanvullingen kunt u indienen bij het Operationeel Commando '7 December', Sectie G3, Bureau Vredesoperaties. Contactpersoon: Kapitein R. Driesen, telefoon +31 (0)55-3573399 (MDTN *06-573-73399) of Email (Intranet) OPCO/St/G3/Vops/StoffSR003.

Apeldoorn, januari 2004

Waarnemend Sous Chef Operatiën
Staf Operationeel Commando '7 December'

A.T. Vermeij
Kolonel

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	3
Hoofdstuk 1 Republiek Irak (Al Jumhuriyah al Iraqiyah)	
1.1 Inleiding	7
1.2 Geografie	7
1.3 Taal	8
1.4 Tijdzone	8
1.5 Munteenheid	8
1.6 Vlag	8
1.7 Bevolking	8
1.8 Klimaat	8
1.9 Terrein	9
1.10 Culturele en religieuze verschillen	9
Hoofdstuk 2 Chronologie Irak 1932-2004	10
Hoofdstuk 3 Biografie familie Hussein	
3.1 President Saddam Hussein al Majid	15
3.2 Uday Hussein	15
3.3 Qusay Hussein	15
Hoofdstuk 4 Belangrijkste VN veiligheidsraad resoluties m.b.t. Irak	16
Hoofdstuk 5 Toestand klimaat	
5.1 Klimaat	19
5.2 Temperaturen	20
5.3 Neerslag	20
5.4 Bewolking	20
5.5 Wind	20
5.6 Relatieve luchtvochtigheid	21
5.7 Zichtomstandigheden	21

Hoofdstuk 6 Invloed van het klimaat op het materieel

6.1	Wapens	22
6.2	Munitie	22
6.3	Optische instrumenten	22
6.4	Brandstof	22
6.5	Verplaatsingen	22
6.6	Waarnemingsmogelijkheden	23
6.7	Luchtoptreden	23
6.8	Verbindingen	23

Hoofdstuk 7 Gezond op uitzending, gezond weer thuis

7.1	Inleiding	24
7.2	Medisch zorgsysteem in Irak	24
7.3	Gezondheidsrisico's	25
7.4	Overige HPG zaken	28
7.5	Nader onderzoek	29

Hoofdstuk 8 Militaire Veiligheid

8.1	Inleiding	30
8.2	Beveiliging van gegevens	30
8.3	Beveiliging van materieel	30
8.4	Eigen gedrag en veiligheid	30
8.5	Richtlijnen wel doen	31
8.6	Richtlijnen niet doen	31
8.7	Terrorisme	32
8.8	(Georganiseerde) misdaad	32
8.9	Force protection	33
8.10	Doelstellingen van force protection	33
8.11	Operations security	33
8.12	Informatiestroom	33
8.13	Melden van incidenten	34

Hoofdstuk 9 Omgang met media

35

Hoofdstuk 10 Arabische cultuur en gewoontes

10.1	Inleiding	37
10.2	Olie	37
10.3	Soennieten en Sji'ieten	37
10.4	Verschillende werelden, verschillende vooroordelen	39
10.5	Rol van de geschiedenis	39
10.6	Gedrag bij bezoeken	39
10.7	Islam	42
10.8	Beeld van het Westen	44

Hoofdstuk 11 Arabisch woordenboek en nuttig uitdrukkingen

11.1	Veel gebruikte uitdrukkingen	46
11.2	Cijfers	47
11.3	Woordenboek	47
11.4	Militair woordenboek	48

Hoofdstuk 12 Irak en de islam

12.1	Onstaan van de islam	49
12.2	Stichting	49
12.3	Heilige schrift	50
12.4	Leer	50
12.5	Leefregels	50
12.6	Richtingen in de islam	51
12.7	Seculier regime	52
12.8	Bevolking van Irak: Arabieren, Koerden, Assyriërs en Turkmenen	52
12.9	Korte geschiedenis: de begintijd van de sji'a	54

Hoofdstuk 13 Islamitische feestdagen

58

Bijlagen

A	Landmijnen en UXO's	A-1
B	Uniformen en rangonderscheidingstekens	B-1
C	Verkeersborden	C-1
D	Kentekenplaten	D-1

Hoofdstuk 1

Republiek Irak (Al Jumhuriyah al Iraqiyah)

1.1 Inleiding

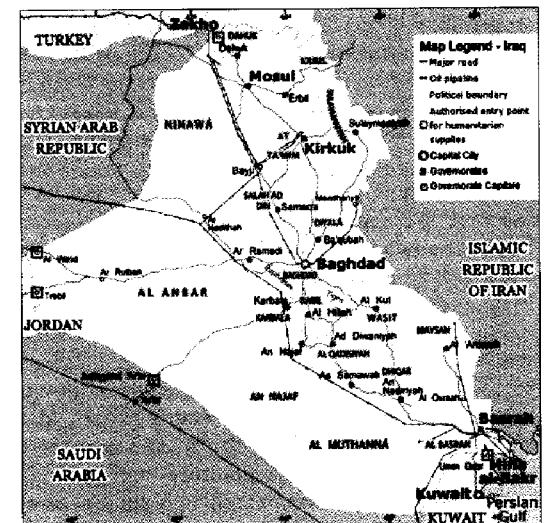
Als voormalig deel van het Ottomaanse rijk werd Irak een onafhankelijk koninkrijk op 3 oktober 1932. Op 14 juli 1958 werd koning Faisal II samen met het grootste deel van zijn familie vermoord tijdens een bloedige staatsgreep. De republiek werd geproclameerd, maar in praktijk is het land sindsdien geregeerd door een aantal "sterke" militairen, met als laatste president Saddam Hussein. Territoriale disputen met Iran hebben geleid tot een onbesliste en kostbare 8 jaar durende oorlog (1980-1988). In augustus 1990 viel Irak Koeweit binnen, doch werd daar verdreven door VN-coalitie troepen gedurende januari-februari 1991. Na de bevrijding van Koeweit nam de VN Veiligheidsraad op 3 april 1991 Resolutie 687 aan met als inhoud:

- Alle massa vernietigingswapens en lange afstand raketten dienen te worden vernietigd
- Koeweit dient erkend te worden
- Alle in beslag genomen Koeweitse bezittingen dienen te worden terug gegeven.
- Steun aan het internationaal terrorisme dient gestaakt te worden
- Onderdrukking van het Iraakse volk dient beëindigd te worden
- Irak dient VN verificatie missies toe te laten op haar grondgebied t.b.v. de controle op naleving van de sancties

Op 8 november 2002 neemt de VN veiligheidsraad unaniem Resolutie 1441 aan, welke Irak "een laatste kans" biedt te ontwapenen. Op 20 maart 2003, negentig minuten nadat het laatste ultimatum is verstreken laat president Bush weten dat de oorlog tegen Irak is begonnen.

1.2 Geografie

Irak wordt begrensd door Iran (1458 km), Turkije (352 km), Syrië (605 km), Jordanië (181 km), Koeweit (240 km) en Saudi Arabie (814 km) en heeft een oppervlakte van totaal 437.072 km² (ruim 13x zo groot als Nederland). Hiervan is 432.162 km² land, terwijl 4.910 km² uit water bestaat. De kustlijn beslaat 58 km. Het continentale plat is niet gedefinieerd. De territoriale wateren beslaan 12 NM. Laagste punt ligt aan de Perzische Golf, t.w. nul meter. Het hoogste punt is de bergtop Haji Ibrahim in het noordoosten, 3600 meter.

1.3 Taal

Officiële talen zijn Arabisch (80%) en Koerdisch (15%). Daarnaast wordt er ook Turks en Farsi gesproken.

1.4 Tijdzone

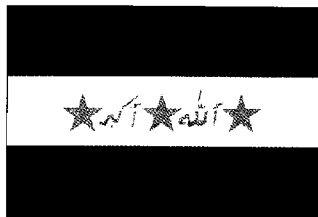
Irak is GMT + 4.

1.5 Munteenheid

Iraqi dinar (ID).

1.6 Vlag

Drie gelijke horizontale banden (rood (boven) wit en zwart), met drie groene vijfpuntige sterren in een horizontale lijn gecentreerd in de witte band. De zinsnede "Allahu Akbar" (God is Groot) werd in januari 1991 tijdens de Golfoorlog toegevoegd. De phrase is in groen Arabisch schrift met Allahu rechts van de middelste ster en Akbar links daarvan. Deze vlag wordt per 30 juni 2004 vervangen.

1.7 Bevolking

De populatie bedraagt 24 miljoen inwoners (juli 2002). De opbouw is als volgt: 0-14 jaar 41,1%, 15-64 jaar 55,9%, 65 jaar en ouder 3%. Bevolkingsaanwas is bijna 3% per jaar. Bevolking bestaat voor 75-77% uit Arabieren, 19-20% uit Koerden en 2-5% uit overigen (Tukmenen, Assiriërs, Armeniërs). Nagenoeg alle Arabieren zijn Moslim, de meerderheid is Sji'iet (60-65%). De minderheid is van Soenitische afkomst (32-37%) maar bezit wel de belangrijkste posities in het land. 3% van de bevolking is Christen. Ca 80% van de bevolking spreekt Arabisch, terwijl 15% Koerdisch spreekt. Een zeer kleine minderheid spreekt Assyrisch. De gemiddelde bevolkingsdichtheid is ongeveer 45,5 bewoner per km². Dit getal is echter misleidend want meer dan 75% van de bevolking leeft in de stroomgebieden van de rivieren Eufraat en Tigris, welke slechts 25% van het totale landoppervlakte beslaat. Ca 70% van de bevolking woont in steden. Bagdad (hoofdstad) heeft ca 5 miljoen inwoners. Basrah 1,5 miljoen, Mosul 1,2 miljoen en Kirkuk 535.000.

1.8 Klimaat

Irak heeft overwegend een landklimaat met een groot verschil in temperaturen. De extreem hete, droge, nagenoeg wolkenloze zomer duurt van mei tot oktober met dag temperaturen tot maximaal 40°C, maar gemiddeld tussen de 31°C and 34°C. In het noordoostelijk hoogland zijn de temperaturen lager. In de zomermaanden komen veelvuldig veel wind en zandstormen voor. Als voorbeeld: Bagdad heeft gemiddeld 5 stuifstormen in de maand juli. 's-Winters is de hoogste dagtemperatuur 17°C, terwijl in het noordoosten van Irak lagere temperaturen verwacht kunnen worden. Ruw geschat valt 90% van de regen tussen november en april. Met name de maanden juni-augustus zijn erg droog. De zomermaanden worden gemarkeerd door twee types wind. De zuidelijk en zuidoostelijke "sharqi" is een droge, stoffige wind met windvlagen van 80 km/u. Deze "sharqi" komt voor van april tot begin juni en opnieuw van eind september tot

november. Van medio juni tot medio september waait de "Shamal", vanuit het noorden en noordoosten. Het is een constante wind die erg droge lucht aanvoert die het land intensief opwarmt, doch de constante wind heeft ook een verkoelend effect. Meer uitgebreide informatie is te vinden in het hoofdstuk 2 Toestand klimaat.

1.9 Terrein

Meest uitgebreide vlaktes; moerassen langs de Iraanse grens naar het zuiden; bergachtig langs de grens met Iran naar het noorden en Turkije.

1.10 Culturele en religieuze verschillen

Islam is de staatsreligie en ongeveer 95% van de bevolking hangt een van de twee hoofdstromingen aan, Sji'iet of Soeniet. Irak is het enige grote Arabische land waar de Sji'ieten de hoofdmoot vormen. In het algemeen zijn Sji'ieten boeren, terwijl de Soenieten, beter opgeleid, al sinds 1958 bestuurlijk domineren. Sji'ieten leven overwegend ten zuiden van de rivier Diyali terwijl de Soenieten aan de noordzijde vertoeven. De Koerden zijn ook Soeniet, maar hun religieuze beleving wijkt af van die van de Arabieren. Historisch gezien wordt de Sji'itische meerderheid zowel politiek als economisch miskend. Op Iran rust de verdenking gebruik te maken van de ontevredenheid van de miskende Sji'ieten. De Christelijke minderheid kan in alle vrijheid haar geloof uitoefenen en wordt geen beperkingen opgelegd. Zo is bijv. de voormalig minister van buitenlandse zaken en plv premier Tariq Aziz, Christen. In aparte hoofdstukken wordt nader ingegaan op zowel culturele gewoontes als religie.

Hoofdstuk 2

Chronologie Irak 1932-2003

03-10-1932	Irak wordt een onafhankelijke staat
28-04-1937	Geboorte van Saddam Hoessein.
1957	Saddam wordt op twintigjarige leeftijd lid van de Baath-partij.
14-07-1958	Koning Faisal II wordt samen met het grootste deel van zijn familie vermoord tijdens een bloedige staatsgreep onder leiding van de militairen Abdoellah al-Karim Qassim en Abdoellah al-Salam Mohammed Arif. Irak wordt een republiek en Qassim laat zich benoemen tot premier.
1959	Saddam pleegt een mislukte aanslag op premier Qassim, hij vlucht naar Egypte
08-02-1963	Qassim wordt afgezet door een coup van de Arabische socialistische Baath-partij. Zes maanden chaos volgen
18-11-1963	De nieuwe Baath-regering wordt afgezet door Arif en een groep legerofficieren. Ruim vijfduizend Irakezen worden geëxecuteerd
1964	Saddam wordt samen met diverse andere prominente Baath-leden gearresteerd
1966	Saddam komt vrij
13-04-1966	President Arif komt om bij een helikopterongeluk. Hij wordt opgevolgd door zijn oudere broer Mohammed Arif
17-07-1968	Het Tweede Baath-regime neemt de macht over. Ahmed Hassan al-Bakr, familielid van Saddam, wordt president en voorzitter van de Revolutionaire Commandoraad
nov 1969	President al-Bakr benoemt zijn neef Saddam tot vice-voorzitter van de Revolutionaire Commandoraad
1972	Eerste golf van deportaties van Koerden en sjiieten
1975	1975 President al-Bakr blijft staatshoofd, maar de feitelijke macht komt in handen van zijn neef Saddam
feb 1977	1977 Begin van massadeportaties van sjiieten naar Iran. Hun bezittingen worden geconfiscieerd. Geschat wordt dat aan het begin van de jaren tachtig zo'n 200.000 Iraakse sjiieten naar Iran zijn uitgezet
1978	De Iraanse ayatollah Khomeiny, die in het Zuid-Iraakse Najef woont, wordt door Saddam het land uitgezet
16-01-1979	De sjah van Perzië wordt door moslimfundamentalisten afgezet. Ayatollah Khomeiny, die van 1964 tot 1978 in Irak verbleef, keert een maand later terug naar Teheran
16-07-1979	Saddam dwingt president al-Bakr tot aftreden en laat zich benoemen tot zijn opvolger. Hij laat meteen tientallen partijfunctionarissen en legerofficieren executeren
22-09-1980	Irak valt Iran binnen
07-06-1981	Israël bombardeert een nucleaire installatie bij Toewaiba, waar in opdracht van Saddam aan een atoombom wordt gewerkt
1982	President al-Bakr sterft. Het gerucht gaat dat Saddam hem heeft laten ombrengen

1984	Verenigde Staten vernieuwen diplomatieke banden
mrt 1986	In een rapport van de Verenigde Naties wordt melding gemaakt van de Iraakse inzet van mosterd- en zenuwgas tegen Iraanse militairen
16-03-1988	Aanval met zenuwgas op de Koerdische stad Halabja. Vijfduizend inwoners komen om. Saddam lanceert de Anfal-campagne tegen de Koerden. Naar schatting vierduizend dorpen worden met de grond gelijk gemaakt, 180.000 Koerden worden vermist
20-07-1988	Staakt-het-vuren tussen Irak en Iran. Het einde van de 8-jarige oorlog die naar schatting een miljoen mensen het leven heeft gekost, onder wie 250.000 Iraakse militairen
02-08-1990	Iraakse troepen vallen Koeweit binnen. Resolutie 660 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties sommeert Saddam zijn troepen onmiddellijk terug te trekken
06-08-1990	Onder Resolutie 661 worden Irak economische sancties opgelegd, welke nog altijd van kracht zijn
08-08-1990	Saddam benoemt een marionettenregime in Koeweit onder leiding van zijn neef Ali 'Chemicali' Hassan al-Majid. Koeweit wordt de negentiende provincie van Irak
29-11-1990	VN-Resolutie 678 geeft toestemming voor het gebruik van 'alle benodigde middelen' om de naleving van Resolutie 660 te bewerkstelligen. De VN-veiligheidsraad eist dat de Iraakse troepen uiterlijk op 15 januari 1991 uit Koeweit zijn verdwenen
17-01-1991	Operatie 'Desert Storm' gaat met luchtbombardementen van start. De Tweede Golfoorlog is begonnen
24-02-1991	Inzet van grondtroepen
25-02-1991	Saddam Hussein beveelt de terugtrekking van de Iraakse strijdkrachten uit Koeweit
27-02-1991	Koeweit is bevrijd
03-03-1991	Saddam gaat akkoord met een staakt-het-vuren
02-04-1991	Irak slaat opstand van de Koerden in het noorden van het land bloedig neer. De geallieerden stellen een vliegverbod voor Iraakse toestellen in
11-04-1991	De Veiligheidsraad verklaart de Golfoorlog formeel voor geëindigd
13-04-1991	De Veiligheidsraad neemt Resolutie 687 aan, die Saddam gebiedt zijn massavernietigingswapens te vernietigen, Koeweit te erkennen, opheldering te geven over de vermiste Koeweiti's, alle in beslag genomen Koeweitse bezittingen terug te geven, zijn steun aan het internationale terrorisme te staken. Ook aan de onderdrukking van het Iraakse volk moet een einde komen
mrt-apr 1991	Het Iraakse leger slaat opstanden in het noorden en zuiden van het land neer. Aan de grens met Iran en Turkije vindt een humanitaire catastrofe plaats
08-04-1991	Op een bijeenkomst van de Europese Unie in Luxemburg wordt een plan goedgekeurd voor een vliegverbod ten noorden van de 36ste breedtegraad om de Koerden te beschermen. De Verenigde Staten gebieden Irak alle militaire activiteiten in het gebied te staken
apr 1991	In samenwerking met het Internationale Atoomenergie Agentschap (IAEA) wordt de United Nations Special Commission (Unscm) opgericht die de op de ontwapening van Irak gaat toezien

26-08-1991 Ten zuiden van de 32ste breedtegraad wordt ter bescherming van de sjiieten in Zuid-Irak een 'no-fly-zone' ingesteld

07-01-1993 Irak weigert raketten uit het zuiden van het land te verwijderen. Geallieerde vliegtuigen vallen daarop de Iraakse raketbatterijen en een atoominstallatie bij Bagdad aan

27-06-1993 De Verenigde Staten vuren 23 Tomahawk-raketten af op het hoofdkwartier van de Moekhbarath, de Iraakse inlichtingendienst, in het hart van Bagdad, als vergelding voor een, vermeende, mislukte moordaanslag op president Bush in Koeweit. Drie raketten missen hun doel en komen op woningen terecht

1993 De Verenigde Naties stelt de nieuwe grens tussen Irak en Koeweit vast

10-11-1994 Het Iraakse parlement erkent Koeweit

14-04-1995 Resolutie 986 van de Veiligheidsraad staat Saddam toe op beperkte schaal olie te exporteren in ruil voor voedsel en medicijnen. Irak maakt pas anderhalf jaar later gebruik van de regeling

08-08-1995 De twee dochters van Saddam, Raghda en Rana, vluchten naar Jordanië met hun respectievelijke echtgenoten luitenant Hoessein Kamel al-Majid, die aan het hoofd staat van de Iraakse bewapeningsprogramma's, en zijn broer Saddam Kamel al-Majid, officier bij de Republikeinse Garde

20-02-1996 Verteerd door heimwee keren Raghda en Rana met hun gezinnen weer terug naar Bagdad. Hun echtgenoten worden vrijwel meteen na aankomst om het leven gebracht

20-05-1996 Irak stemt in met voorwaarden van de Verenigde Naties voor een beperkte olieverkoop om levensmiddelen voor de bevolking aan te schaffen

31-08-1996 Iraakse soldaten trekken de beschermingszone voor de Koerden in het noorden van Irak binnen

03-09-1996 De Verenigde Staten verleggen de zuidelijke no-fly-zone naar de 33ste breedtegraad

12-12-1996 Saddams oudste zoon Uday wordt zwaar gewond bij een moordaanslag

21-06-1997 Clinton en de Russische president Boris Jeltsin dreigen met verdere sancties als Irak niet voor oktober volledig meewerkt aan wapencontroles van de VN

29-10-1997 Irak wijst alle Amerikaanse VN-inspecteurs uit. De Veiligheidsraad veroordeelt het besluit en dreigt met "ernstige consequenties". In de weken die volgen verhindert Irak meerdere inspecties omdat Amerikanen deel uitmaken van de inspectieteams

20-11-1997 Door Russische bemiddeling komt een compromis tot stand. De Iraakse regering legt zich neer bij de terugkeer van alle wapeninspecteurs, Amerikanen inbegrepen. Niettemin versterken de VS hun strijdkrachten in de Golf

17-01-1998 Saddam Hussein kondigt beëindiging aan van de samenwerking met de Verenigde Naties als niet voor 20 mei de wapeninspecties beëindigd en de sancties opgeheven worden

28-01-1998 Met brede steun van het Congres overweegt Clinton een militaire aanval op Irak. Zowel Rusland als China laat weten deze strikt af te wijzen. Alleen Groot-Brittannië steunt de harde opstelling van de VS

31-10-1998 Irak zegt alle medewerking op met de VN-wapeninspecties. De inspecteurs keren terug naar huis

17-11-1998 Nadat Bagdad inbindt, vatten de wapeninspecteurs van de VN hun taak in Irak weer op

15-12-1998 Hoofdwapeninspecteur Richard Butler meldt nieuwe belemmeringen van de wapeninspecties en besluit tot terugtrekking van UNSCOM-experts

16-12-1998 Amerikaanse en Britse gevechtsvliegtuigen voeren vier dagen lang met Operatie Desert Fox bombardementen op locaties waar gewerkt zou worden aan chemische, biologische en nucleaire wapens

10-02-1999 Het Internationale Atoomenergie Agentschap (IAEA) sluit in een rapport aan de Veiligheidsraad niet uit, dat Irak nog altijd in staat is kernwapens te vervaardigen

04-10-1999 De Veiligheidsraad verlengt de looptijd van het olie-voor-voedselprogramma voor Irak

17-12-1999 Onder Resolutie 1284 van de Veiligheidsraad wordt de UN, Monitoring, Verification and Inspection Commission (Unmovic) opgericht. Irak verwerpt de resolutie

01-03-2000 De Zweed Hans Blix wordt voorzitter van Unmovic

nov 2000 Irak wijst een nieuw voorstel voor wapeninspecties af

29-01-2002 President Bush noemt Irak, Iran en Noord-Korea in zijn 'State of the Union'-toespraak de 'As van het Kwaad'

05-07-2002 Irak wijst opnieuw een voorstel voor hervatting van de wapeninspecties af

02-08-2002 Irak nodigt Hans Blix in een brief aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties uit voor een gesprek

12-09-2002 President Bush roept de Verenigde Naties in een toespraak op Irak tot ontwapening te dwingen

16-09-2002 Onder zware diplomatieke druk en dreiging van een Amerikaanse militaire actie stemt Irak - zonder voorwaarden - in met de terugkeer van de VN-wapeninspecteurs

11-10-2002 Het Amerikaanse Congres en het Huis van Afgevaardigden stemmen in met een resolutie die president Bush toestaat geweld te gebruiken om Irak te ontwapenen

08-11-2002 De Veiligheidsraad stemt unaniem in met Resolutie 1441, die Irak een 'laatste kans' geeft te ontwapenen

14-11-2002 Saddam stemt in met VN-resolutie 1441

29-01-2003 De wapeninspecteurs brengen voor het eerst verslag uit aan de Veiligheidsraad

05-02-2003 De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Colin Powell, overlegt bewijsmateriaal aan de Veiligheidsraad waaruit moet blijken dat Irak weigert te ontwapenen

14-02-2003 De wapeninspecteurs brengen opnieuw verslag uit aan de Veiligheidsraad

24-02-2003 De VS, Groot-Brittannië en Spanje ontwerpen een tweede resolutie die de weg vrij moet maken voor militaire actie tegen Irak. Frankrijk, Rusland en Duitsland stellen verlenging van de inspecties voor

01-03-2002 Irak begint met de vernietiging van zijn al-Samoed-raketten. Hans Blix noemt de maatregel een duidelijke stap in de goede richting

07-03-2003 Hans Blix vertelt de Veiligheidsraad dat het nog maanden zal duren voordat duidelijk wordt of Irak aan zijn verplichting tot ontwapenen heeft voldaan. De VS, Groot-Brittannië en Spanje willen Irak tot 17 maart de tijd geven zich te ontwapenen. Blijft Irak in gebreke, dan wordt het oorlog, aldus de ontwerp-resolutie. Andere landen, waaronder Frankrijk, Rusland en China, verzetten zich tegen de resolutie

- 10-03-2003 Frankrijk en Rusland laten weten dat ze de tweede resolutie met een veto zullen blokkeren.
- 16-03-2003 President Bush voert topberaad met de Britse premier Blair en de Spaanse premier Aznar op de Azoren
- 17-03-2003 De VS, Groot-Brittannië en Spanje laten weten dat ze hun tweede resolutie intrekken. President Bush geeft Saddam 48 uur de tijd om Irak te verlaten
- 18-03-2003 Irak verwerpt het Amerikaanse ultimatum
- 20-03-2003 Negentig minuten nadat het ultimatum verstreken is laat president Bush weten dat de oorlog tegen Irak is begonnen. Amerikaanse militairen voeren precisiebombardementen uit op een "gelegenheidsdoel" in de buurt van Bagdad
- 09-04-2003 Einde gevechtshandelingen
- 11-07-2003 De Coalition Provisional Authority (CPA) stemt in met de oprichting van het Iraqi Civil Defence Corps (ICDC). Het is de bedoeling dat zij op termijn zorgen voor een safe and secure environment.
- 12-07-2003 USA bewindvoerder Paul Bremer (CPA) benoemt de interim regering (IGC), met roulerend voorzitterschap.
- 17-07-2003 De CPA maakt bekend dat er op 19 Juli 2004 begonnen zal worden met de rekrutering van het personeel voor het nieuwe leger van Irak (New Iraqi Army (NIA)).
- 22-07-2003 De beide zonen van Saddam Hoessein, Uday en Quasay, worden in Mosul gedood.
- 04-08-2003 Start opleiding eerste 400 rekruten voor het NIA.
- 09-08-2003 Eerste overdracht door de Coalition Troops (CT) van de beveiliging van vitale infrastructurele werken aan de Facilities Protection Service (FPS)
- 18-08-2003 Arrestatie van de voormalig vice-president Taha Yassin Ramadan.
- 20-08-2003 Zware bomaanslag op het VN-hoofdkwartier in Bagdad. Onder de doden is de speciale VN gezant Vieira de Mello.
- 29-08-2003 Ayatollah Mohammed Baqir al-Hakim, leider van de SCIRI partij, komt om bij een bomaanslag in de heilige stad Najaf.
- 08-09-2003 IGC lid Abd al-Hakim volgt zijn vermoorde broer op als leider van de SCIRI partij.
- 25-09-2003 IGC lid Akila al-Hashimi overlijdt 5 dagen na een aanslag op haar leven.
- 15-11-2003 Akkoord tussen CPA en IGC over de bestuursoverdracht in Juni 2004.
- 08-12-2003 Iraqi governing council (IGC) kiest opvolgster vermoorde al-Hashimi. Haar opvolger is Dr. Salama al-Khafaji, eveneens een vrouw.
- 13-12-2003 Saddam Hoessein gevangen genomen in al-Daur, 15 km zuid van Tikrit.
- 05-03-2004 De leden van het IGC ondertekenen de interim basiswet. Deze blijft van kracht tot de definitieve grondwet in 2005.

Hoofdstuk 3

Biografie familie Hussein

3.1 President Saddam Hussein al Majid

President Saddam Hussein is geboren in 1938 in al Shawish, in de buurt van Tikrit. Het grootste deel van zijn jeugd heeft hij, na de scheiding van zijn ouders, doorgebracht bij zijn oom Khairallah Talfah's. Nadat zijn oom gevangen genomen was vanwege nationalistische activiteiten keerde hij terug naar zijn inmiddels hertrouwde moeder. In 1955 verhuisde hij naar Bagdad. In 1957 werd hij lid van de Ba'ath Partij. Na een mislukte coupe in 1959 tegen de Iraakse leider Generaal Qassim, leefde hij in ballingschap in Egypte. Hij keerde terug naar Irak na de succesvolle coupe door de Ba'ath partij in 1963. In hetzelfde jaar wordt ook deze partij weer door een coupe verdreven. In 1964 wordt Saddam samen met diverse andere prominente Ba'ath-leden gearresteerd en vastgezet. In 1966 ontsnapt Saddam uit de gevangenis. In 1968 neemt het tweede Ba'ath-regime de macht over. Ahmed Hassan al-Bakr, familielid van Saddam, wordt president en voorzitter van de Revolutionaire Commandoraad. Saddam zelf wordt op dat moment de tweede man in Irak. Op 16 juli 1979 dwingt Saddam president al-Bakr tot aftreden en laat zich benoemen tot zijn opvolger. Sindsdien heeft hij de macht behouden vanwege zijn brutaliteit, het gebruik maken van familie verwantschappen en zijn tactische sluwheid, zoals het starten van de Iran-Irak oorlog en de invasie in Koeweit.

3.2 Uday Hussein

Uday Hussein werd geboren in 1963. Uday is berucht vanwege zijn brutaliteit en excessief gebruik van geweld. Hij zou een van zijn vaders persoonlijke assistenten hebben vermoord. Daarnaast zou hij verantwoordelijk zijn voor de vlucht van zijn ooms, Hussein en Saddam Kamel al Majid, naar Jordanie in 1995, en voor hun moordenaars nadat zij begin 1996 weer terugkeerden naar Irak. Hij raakte in 1996 zwaargewond bij een aanslag op zijn leven. Zijn brutaliteit heeft er echter toe bijgedragen dat hij, ondanks zijn kracht en invloed, nooit een belangrijke formele rol heeft gekregen binnen de Irakese machtsstructuur. Uday runde een belangrijk Iraakse dagblad, *Babel*, en was voorzitter van het Iraakse Olympisch Comité.

3.3 Qusay Hussein

Qusay Hussein werd geboren in 1974. Qusay vervulde een functie binnen het Irakese veiligheids systeem, de *Amn al Khas*, en leek voorbestemd te zijn om op termijn de macht over te nemen van zijn vader. Ondanks rapportages in de krant van zijn broer dat hij blijkaar is afgedankt, maakt zijn status als vice voorzitter van de "State Council" hem *de facto* tot tweede man van Irak. Andere bewijzen voor zijn aanzien waren af te leiden aan zijn positie als plaatsvervangend commandant van de Iraakse landmacht en commandant van de noordelijke militaire regio. Hij vervulde ook functies binnen de "Special Security" en de "Republikeinse Garde".

Hoofdstuk 4

Belangrijkste Verenigde Naties Veiligheidsraad Resoluties m.b.t. Irak

Nr	Datum	Inhoud
660	02-08-1990	Veroordeelt de invasie in Koeweit van Irak en vraagt om onmiddellijke terugtrekking van het Iraakse leger
661	06-08-1990	Legt Irak een internationaal handelsembargo op. Voedsel en geneesmiddelen vallen er niet onder. De sancties zijn bedoeld om 'de autoriteit van de wettige regering van Koeweit' te herstellen
665	25-08-1990	Autoriseert maatregelen om schepen aan te houden om lading te kunnen inspecteren
678	03-04-1991	Draagt Irak op nucleaire, chemische en biologische wapens te vernietigen onder internationaal toezicht en toe te zeggen geen nucleaire wapens of materiaal daarvoor te verwerven
686	02-03-1991	Irak dient een definitief einde te maken aan de vijandelijkheden
687	03-04-1991	Resolutie welke navolgende zaken regelt: 1. Opheffen sancties op voedsel en humanitaire hulp 2. Verbindt het opheffen van de sancties aan de vernietiging van massavernietigingswapens en ballistische wapens 3. Invoeren van een twee maandelijks herziening van de sancties 4. Instandhouden van wapen embargo maatregelen
688	05-04-1991	Eist het einde van de onderdrukking van Koerden en Shi'ieten door Irak en directe toegang voor internationale hulporganisaties, nadat deze groeperingen in opstand zijn gekomen. De opstand wordt bloedig onderdrukt.
689	09-04-1991	Stelt een gedemilitariseerde zone in tussen Irak en Koeweit. Tevens regelt deze de instelling van de VN Irak/Koeweit Observer mission (UNIKOM) teneinde e.e.a. te monitoren
692	20-05-1991	Stelt een compensatie fonds in
699	17-06-1991	Regelt bevoegdheden voor de "Special Commission and International Atomic Energy Authority" om WMD en ballistische wapens te vernietigen. De SG dient elke 6 maanden een voortgangsrapport te ontvangen.
705	15-08-1991	Stelt vast dat de compensatie welke door Irak betaald wordt niet de 30% mag overschrijden van de jaarlijkse waarde van de export van petroleum and petroleum producten van Irak.
706	15-08-1991	Staat import toe van petroleum producten uit Irak. Irak mag niet meer produceren dan een bedrag van US\$ 1.6 Billion. Geld dient aangewend te worden voor humanitaire doelen.
707	15-08-1991	Veroordeelt Irak voor ernstige schending van resolutie 687. Irak moet onvoorwaardelijk wapen inspecteurs toelaten en ophouden massavernietigingswapens en daartoe bestemd materiaal te verbergen of te verplaatsen

949	15-10-1994	Irak dient volledig samen te werken met UNSCOM en dient al haar militaire eenheden, welke zijn ontplooid naar zuid Irak, terug te trekken naar haar originele posities.
986	14-04-1995	Is het begin van het olie-voor-voedselprogramma. Irak mag onder toezicht van de VN olie exporteren voor herstelbetalingen en het betalen van voedsel en medicijnen.
1205	05-11-1998	Veroordeelt de weigering van Irak om VN-wapeninspecteurs toe te laten tot strategische locaties en eist onmiddellijke, complete en onvoorwaardelijke samenwerking met de inspecteurs
1284	17-12-1999	Draagt Irak op VN-wapeninspecteurs onmiddellijke, onvoorwaardelijke en onbelemmerde toegang te geven. De resolutie stelt de ontwapeningscommissie Unmovic in, de VN-commissie voor toezicht, verificatie en inspectie. Irak verwerpt dit en weigert verdere wapeninspecties
1441	08-11-2002	Irak krijgt een 'laatste kans' zich te ontwapenen. Weigering om mee te werken zal volgens de resolutie 'ernstige gevolgen' hebben voor Irak
1483	22-05-2003	De internationale discussie over Irak spitste zich begin mei toe op de onderhandelingen over de ontwerp Veiligheidsraadresolutie die door de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Spanje werd gecirculeerd. Deze onderhandelings-fase werd gekenmerkt door een constructieve houding van alle betrokkenen en het besef dat verdere internationale verdeeldheid niet zou bijdragen aan het welzijn van de Iraakse bevolking en de wederopbouw van Irak. Nederland heeft zich tijdens deze onderhandelingsfase ingezet voor een centrale rol van de Verenigde Naties bij de wederopbouw van Irak en een VN-afzegening voor een internationale stabilisatiemacht. Op 22 mei jl. werd de resolutie in stemming gebracht en unaniem aangenomen als resolutie 1483. In de resolutie worden de bijzondere bevoegdheden, verantwoordelijkheden en verplichtingen van de bezettingsmachten (VS en VK, die omschreven worden als 'de Autoriteit') erkend. De Autoriteit wordt opgeroepen het welzijn van het Iraakse volk te bevorderen door effectief bestuur van het grondgebied, in het bijzonder door herstel van veiligheid en stabiliteit en het scheppen van voorwaarden waardoor het Iraakse volk in vrijheid de eigen politieke toekomst kan bepalen. Hiertoe zal een 'Iraqi interim administration' (IIA) worden opgericht, die in samenwerking met de Autoriteit en de VN de weg vrij moet maken voor een nieuw representatief Iraaks bestuur. De resolutie verzoekt de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties, Kofi Annan, een Speciale Vertegenwoordiger voor Irak te benoemen. Andere relevante elementen in de resolutie zijn het afschaffen van sancties voor niet-militaire goederen; het uitfasen in zes maanden van het Olie voor Voedsel-programma; de herbevestiging van de ontwapeningsplicht van Irak en de intentie tot herziening van de mandaten van UNMOVIC en IAEA; de oprichting van een 'Development Fund for Iraq' waarin alle olieopbrengsten worden gestort en dat wordt beheerd door de Centrale Bank van Irak onder supervisie van de

Autoriteit en een International Advisory and Monitoring Board (met VN, IMF, Wereldbank en het Arab Fund), en waarvan de uitgaven worden afgestemd met de IIA; de bevestiging van de tegoeden van het oude regime en overmaking daarvan naar dit fonds; teruggave van gestolen Irakese cultuurobjecten; immuniteit van Irakese olie(producten) en opbrengsten daarvan voor juridische claims tot eind 2007 teneinde herstructurering van Iraakse schulden te faciliteren; een oproep aan de internationale financiële instellingen voor assistentie bij wederopbouw; een aanmoediging aan het adres van de Autoriteit om regelmatig tussentijds te informeren over de voortgang van de werkzaamheden onder de resolutie; en tenslotte de afspraak dat de Veiligheidsraad binnen 12 maanden opnieuw bijeen zal komen om te spreken over de implementatie van de resolutie.

In de preambule van de resolutie wordt de bereidheid van lidstaten verwelkomd "bij te dragen aan de stabiliteit en veiligheid in Irak door het ter beschikking stellen van personeel, materieel en andere middelen onder de Autoriteit". De resolutie stipuleert dat landen die een dergelijke bijdrage leveren niet worden aangemerkt als bezettende mogendheid. Tevens wordt een beroep gedaan op alle lidstaten en betrokken organisaties om het volk van Irak bij te staan bij de wederopbouw van het land, de hervorming van instanties en het creëren van stabiliteit en veiligheid in overeenstemming met de resolutie.

1511 16-10-2003 De VN verzoekt haar leden dringend om een ondersteunende bijdrage te leveren, onder dit VN mandaat, inclusief militaire troepen aan de multinationale troepenmacht. Deze troepenmacht is reeds door resolutie 1483 geautoriseerd door de VN.

Hoofdstuk 5

Toestand klimaat

5.1 Algemene beschrijving

Het zuiden van Irak, van de Perzische Golf tot Bagdad, valt op basis van de gemiddelde neerslag in te delen in twee klimaattypen. Over een groot deel van het plateaulandschap tussen de Eufraat en de Tigris heerst een klimaat met een gemiddelde jaarlijkse hoeveelheid neerslag die varieert tussen de 100 en 150 mm (ter vergelijking: in Nederland valt gemiddeld 850 mm per jaar). De temperaturen kunnen hier oplopen tot ongeveer 50°C, maar in de winter kan het hier ook vriezen. In het centrale en zuidelijk deel van Irak heerst een duidelijk woestijnklimaat met een gemiddelde neerslag <50 mm. De temperatuur ligt hier in de zomer rond de 45 graden, maar kan in de winter en dan met name 's nachts afnemen tot ver onder het vriespunt. Voor beide klimaattypen geldt dat de maandelijkse verdamping en dan met name in de zomer, vele malen hoger is dan de neerslag.

De vier seizoenen in het gehele zuidoosten van Irak worden gekenmerkt door de volgende eigenschappen:

Winter:

Van de totale jaarlijkse neerslag valt het meeste gedurende de wintermaanden, december t/m maart. Dit wordt veroorzaakt door depressies met bijbehorende fronten, die vanuit het Middellandse Zeegebied naar het oosten trekken. Op de laag gelegen terreindelen van Irak is de winter zacht en valt de meeste neerslag in de vorm van regen. Zand- en stuifstormen worden van tijd tot tijd waargenomen tijdens perioden met stormwinden.

Voorjaar:

Tijdens het voorjaar in de maanden april en mei stijgt de temperatuur snel, hetgeen gepaard gaat met een buig weertype met nu en dan onweer. Er komen in dit seizoen veel mooie, zonnige dagen voor. Zand- en stuifstormen komen vaker voor dan tijdens de winterperiode.

Zomer:

De zomer, van juni t/m september, is een periode van uitgesproken hoge temperaturen met dagelijkse maxima die vaak boven de 43°C komen. Er is in deze periode nauwelijks bewolking of neerslag. Zand- en stuifstormen die zich in deze periode voordoen, minder vaak dan in het voorjaar, kunnen zeer heftig zijn.

Najaar:

Gedurende het najaar, van oktober t/m november, neemt de bewolking snel toe. Dit veroorzaakt reeds in het begin van het seizoen depressies met neerslag. Hoewel het overdag nog warm of zelfs zeer heet kan zijn, kan de temperatuur snel dalen gedurende de nachtelijke uren. Zand- en stuifstormen komen in dit jaargetijde minder vaak voor.

De klimaat situatie tussen de Eufraat en de Tigris is de laatste decennia onderhevig aan verandering. Diverse infrastructurele werken die aangelegd zijn met het doel om de eens zo uitgestrekte moeraslanden in het zuidoosten van Irak te draineren, hebben gezorgd

voor verwoestijning in een groot gedeelte van dit gebied. Het klimaat dat men in het gebied aantreft zal langzaam maar zeker meer gaan lijken op een woestijn klimaat. O.a. zal de jaarlijkse hoeveelheid neerslag afnemen.

5.2 Temperaturen

Temp (°C)		Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
Steppe	abs max	28	32	36	42	47	48	51	50	48	45	37	32
	gem max	15	18	23	30	36	40	43	42	40	33	24	17
	gem min	6	8	12	18	23	26	28	27	24	19	12	8
	abs min	-8	-5	-2	3	10	12	16	17	11	3	-3	-6
Woestijn	abs max	26	30	33	39	43	46	47	47	45	40	35	27
	gem max	17	20	23	30	36	40	43	43	40	35	27	20
	gem min	2	4	7	12	18	21	23	22	20	16	12	6
	abs min	-11	-2	-3	2	11	16	15	15	15	8	0	-5
De Bilt	gem max	4.6	5.7	8.9	12.5	17.1	19.9	21.5	21.6	18.7	14.5	8.9	5.7
	gem min	-0.6	-0.5	1.3	3.3	7.2	10	11.9	11.8	9.4	6.6	2.9	0.5

5.3 Neerslag

Jaarlijks valt er in het gebied tussen de Eufraat en de Tigris 100-150 mm (De Bilt heeft een gemiddeld jaar totaal van +/- 800 mm). De natste periode ligt tussen de maanden november en mei. Voor de geografische verdeling van de neerslag geldt, dat de hoeveelheid neerslag die boven het gebied rond de Tigris en de kust valt ongeveer tussen de 130 en 150 mm ligt. Het gebied rond de Eufraat genereert jaarlijks gemiddeld tussen de 100 en 110 mm neerslag. In de woestijn kan er jaarlijks gemiddeld tussen de 30 en de 60 mm neerslag vallen. Hierbij moet wel vermeld worden dat het de afgelopen jaren niet meer geregend heeft in dit gedeelte van Irak.

5.4 Bewolking

De gemiddelde bedekkinggraad ligt erg laag; tijdens de zomermaanden is meestal sprake van een wolkenloze hemel en gedurende de wintermaanden is de hemelkoepel gedurende 50% van de tijd licht bewolkt en 35% van de tijd half tot zwaar bewolkt. In nagenoeg heel Irak ligt de wolkenbasis gemiddeld rond de 1500 m. Lage bewolking (basis <300m) wordt in Irak slechts zelden waargenomen; de kans daarop is het grootst in de winter.

5.5 Wind

De windkracht ligt in Irak in 70-90% van de tijd onder de 4 Bft (6m/s, 22 km/h). Vooral in de winter en tijdens de nachten is het vaak windstil. Windmaxima zijn vrijwel altijd rond het middaguur. Het zuiden van Irak kent drie overheersende windtypes.

- In de winter is er sprake van weinig tot geen wind. Er is geen overheersende windrichting.
- In de maanden april t/m mei en september t/m november is er een overheersende wind uit het zuiden/zuidoosten. Deze Sharqi wind is vaak stoffig en droog.
- De overheersende windrichting in de andere maanden is noordoost. Dit is in het landschap af te lezen aan bijv. de strekking van de barchaanduinen.

5.6 Relatieve luchtvochtigheid

Gebied tussen de Eufraat en de Tigris

Een gemiddeld maximum van 73% in januari en een gemiddeld minimum van 27% in juli. Met name in de ochtend zal men hogere waarden meten (in de winter kunnen deze oplopen tot 83%) en in de avond veel lagere waarden (in de zomer kan dit afnemen tot iets minder dan 15%).

Woestijngebied

De luchtvochtigheid in woestijngebied bereikt een gemiddeld maximum van 59% in december en een gemiddeld minimum van 18% in augustus.

5.7 Zichtomstandigheden

De weerstations As Samawah en Karbala melden respectievelijk gemiddeld 129 en 150 dagen per jaar met een zicht minder dan 1000m. Van andere weerstations zijn geen gegevens beschikbaar. Het aantal dagen met verminderd zicht is opgebouwd uit het aantal dagen nevel, mist en stof/-zandwinden.

Hoofdstuk 6

Invloed van het klimaat op het materieel

6.1 Materieel algemeen

Door langdurige droogte en de hoge temperaturen raakt materieel eerder versleten. Daardoor zal de behoefte aan reservedelen zoals accu's, filters, banden en pakkingen toenemen. Ook zal er meer aandacht besteed moeten worden aan onderhoud. Creëer een kunstmatige schaduw door zonnedoek over de onderkomens en overig materieel te spannen met een minimale tussenruimte van 10 cm.

6.2 Wapens, wapensystemen en optische instrumenten

- Tijdens warmweeromstandigheden is het ook vaak stoffig. Onder deze omstandigheden moeten wapens vaker worden gereinigd en zal minder olie gebruikt moeten worden. Perslucht kan een goed onderhoudsmiddel zijn.
- Wapens met lange dracht krijgen problemen met de afvoer van hitte, waardoor de kogelbaan verandert.
- Warmtebeeld zal in de schemertijden te maken kunnen krijgen met een 'thermal crossover'. Hierbij krijgt alles een uniforme weergave.
- Het klimaat biedt goede mogelijkheden voor waarneming. Echter, als gevolg van de hoge temperaturen kunnen waarnemingen het hele jaar door vertroebeld raken door luchtrillingen en refractie. Optische middelen zullen refractie en mirage (luchtspiegeling) versterken. Tevens is dit van invloed op het schatten van afstand omdat laser afstandmeters onder deze omstandigheden niet meer werken. Het voorgaande heeft een grote invloed op het vuren met wapens waarvan de dracht groter is dan 1500 m. Gedetailleerde informatie van een object kan op 200 meter afstand al versluierd worden. Om dit te verminderen dient waargenomen te worden vanaf een minimaal 10 m hoger gelegen locatie.

6.3 Munitie

Door verschillende uitzettingscoëfficiënten kunnen bij hitte de patronen uit de patroonband en de kogelpunten uit de huls vallen. Munitie die in hand kan worden gehouden (handwarm) is veilig te gebruiken. Opslag van de munitie dient bij voorkeur in een koel-vriescontainer of een koele bunker te gebeuren. Kan dit niet, dan moet het volgende gedaan te worden:

- munitie niet langdurig blootstellen aan direct zonlicht
- niet te grote hoeveelheden stapelen
- op ruime afstand boven de munitie een zeil spannen
- zorgen voor luchtcirculatie tussen zeil en munitie
- het zeil moet voorkomen dat direct zonlicht op de munitie kan vallen

Mocht de munitie toch in het volle zonlicht staan dan kan de temperatuur boven de 71° stijgen waardoor deze munitie bij het afvuren of tijdens opslag spontaan kan detoneren.

6.4 Voertuigen/aggregaten

Om voertuigen en aggregaten inzetbaar te houden dient er, in vergelijking met voor ons normale omstandigheden, meer en vaker aandacht besteed te worden aan de volgende punten:

- Houd de voertuigen indien mogelijk in de schaduw of bescherm de banden tegen de zon door afdekking
- De bandenspanning kan sterk oplopen in de volle zon. De bandenspanning moet lager zijn dan onder normale omstandigheden, te hoge bandenspanning kan leiden tot een klapband.
- Houd rekening bij het aftanken en vul de tank(s) niet volledig. De brandstof in de voertuigen zet uit door hitte. Hierdoor kan, indien voertuigen volledig afgetankt worden, brandstof overlopen.
- Aggregaten in de volle zon kunnen oververhit raken omdat ze de warmte niet kwijt kunnen.
- Controleer regelmatig de koelvloeistofsystemen. Bij warm weer verdampt koelvloeistof sneller.
- Bij controle/ontluchting van gesloten vloeistofsystemen moet men er rekening mee houden dat door de warmte de druk veel hoger is dan onder normale omstandigheden.
- Door de hitte zullen sneller lekkages optreden (pakkingen) waardoor de bedrijfszekerheid afneemt.
- Motoren dienen een olie met aan de temperatuur aangepaste viscositeit te hebben.
- Brandblussers moeten in de schaduw worden opgesteld anders loopt de druk te hoog op.
- Voertuigen kunnen door de zon dusdanig heet worden dat bij aanraking (b.v. er tegen leunen) brandwonden kunnen ontstaan.

6.5 Verbindingsmiddelen

- Antennes van voertuigen lopen het risico statisch geladen te worden.
- Bij HF-radio's met tegencapaciteit (counter poise) wordt bij droge bodem de tegencapaciteit gereduceerd.
- Zonnevlekken en onweer kunnen de HF-verbindingen ernstig storen.

6.6 Vliegoperaties

- Met name helikopteroptreden zal hinder ondervinden van de hoge temperaturen, het geen leidt tot een afname van vlucht- en lifttijd.
- Veelal is de lucht zomers instabiel en heeft men turbulentie.
- Er is een verhoogde kans op statische elektriciteit, dus extra aandacht voor onderslung optreden en onderhoud.

6.7 Rijden in warmweergebieden

Door de warmte, uitdroging en vermoeidheid kunnen weggebruikers sneller de aandacht verliezen en is de kans op verkeersongevallen aanzienlijk groter. Een defensieve rijstijl is ook nu raadzaam. Chauffeurs dienen voldoende rust te nemen tijdens lange ritten.

1) Controleer voor het rijden:

- de accu's op vloeistofniveau
- het niveau van de ruitensproeiervloeistof
- de verlichting, maak lampenglazen en reflectoren schoon (afhankelijk van operationele situatie)

- of er voldoende drinkwater in het voertuig is
  - of een stofkap en stofbril aanwezig zijn
- 2) Tijdens het rijden:
- in stoffig terrein ramen sluiten
  - dicht achter elkaar rijden veroorzaakt overmatige stofwolken (pas de onderlinge afstand aan)
- 3) Na het rijden:
- controleer het luchtfilter, en reinig het regelmatig
  - reinig bij het aftanken eerst de dop en de omgeving van de vulhals
  - controleer het koelsysteem geregeld in verband met de grotere kans op oververhitting

Hoofdstuk 7

Gezond op uitzending, gezond weer thuis

7.1 Inleiding

Bij militaire operaties raken over het algemeen meer mensen gewond en ziek door andere oorzaken dan gevechtshandelingen. Ongelukken, voedselvergiftiging, hittestuwing, malaria en psychische problemen komen veel vaker voor dan bijvoorbeeld schotwonden. De geneeskundige dienst doet alles om het aantal zieken zoveel mogelijk te beperken en alle patiënten zo goed mogelijk te behandelen.

Allereerst zal het gezondheidszorg systeem, zoals nu gepland voor Irak, kort worden beschreven. Daarnaast wordt een schets gegeven van de gezondheidsrisico's in Irak zoals die momenteel worden ingeschat met tevens een aantal belangrijke daarbij passende preventieve maatregelen om deze ziekten te voorkomen.

7.2 Medisch zorgsysteem in Irak

Er gaat een groep geneeskundig personeel met u mee naar Irak. De geneeskundige organisatie wordt hieronder in het kort beschreven.

- **Eerstelijns zorg (role-1):** Iedere locatie zal worden voorzien van een Bataljons Hulp Post (BHP). Hier zijn een arts, 2 verpleegkundigen en een geneeskundig hulppersoneel werkzaam. De arts is in staat hier huisartsenzorg en een eerste opvang bij ongevallen te verlenen, zoals u dat ook gewend bent bij uw Nederlandse ziekenboeg, maar dan in een tent. Bij ieder BHP is ook een ambulanceteam permanent ter beschikking. Voor het helikopter detachement van de KLU op locatie Tallil zijn twee artsen en drie verpleegkundigen beschikbaar die naast de 1e lijns zorg ook aeromedevac taken hebben.
- **Tweedelijns zorg (role-2):** Bij de hoofdlocatie van de bataljonsstaf zal het Mobiel Geneeskundig Operatiekamer Systeem (MOGOS) worden opgezet. Hier werken een militaire huisarts en een aantal Algemene Militair Artsen die de huisartsenzorg verlen en het chirurgisch team assisteren. Het chirurgisch team bestaat uit een chirurg, een anesthesist en ondersteunend specialistisch personeel met militair verpleegkundig en geneeskundig personeel. Het FDS is in staat om levensreddende chirurgie en stabiliserende maatregelen uit te voeren, desnoods bij meerdere patiënten tegelijk. Ook voor eventuele psychische problematiek kan men de arts raadplegen. Zo nodig wordt een beroep gedaan op het SPRINT team dat vanuit Nederland beschikbaar is. De tandarts is eveneens ondergebracht in het MOGOS.
- **Tactical Aeromedevac:** Een KLU detachement met 3 Chinook helikopters kan worden ingezet voor transport van patiënten naar het MOGOS en zo nodig naar het Britse role-3 veldhospitaal in Shaiba (nabij Basrah).
- **Role-3 Veldhospitaal in Shaiba:** Dit is een Brits veldhospitaal, waar naast chirurg en anesthesist ook andere specialisten werkzaam zijn. Dit veldhospitaal is in staat om

ernstig zieke of gewonde patiënten gedurende langere tijd te behandelen, totdat zij voldoende zijn hersteld voor verdere afvoer naar bijv. Nederland of UK.

Host Nation Support in Kuwait: In Irak zijn hospitalen vooralsnog niet van acceptabel niveau t.b.v. ons eigen NL personeel. In Kuwait zijn daarentegen diverse voortreffelijke hospitalen waarvan, indien nodig, gebruik kan worden gemaakt.

- **HPG-specialisten:** Verdeeld over de verschillende locaties zullen HPG-specialisten (Hygiëne & Preventieve Geneeskunde) hun taken uitvoeren. Zij testen onder andere drinkwater kwaliteit, zien toe op de hygiëne, speuren ongedierte en broedplaatsen van insecten op en geven adviezen aan de locatie-arts voor wat betreft de te nemen maatregelen.

Risico's voor de gezondheid in Irak zijn geïnventariseerd door het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB). Het MGFB wordt hierin bijgestaan door diverse specialisten, zoals onder andere enkele tropen- en infectieziektespecialisten uit het Academisch Medisch Centrum (AMC) te Amsterdam. Ook krijgt het MGFB aanvullende informatie van inlichtingendiensten en onze bondgenoten in het operatiegebied (US, UK). De HPG-specialisten van de Geneeskundige Dienst KL gebruiken deze informatie ten behoeve van voorlichting aan personeel en advisering van de eenheid.

7.3 Gezondheidsrisico's

7.3.1 Wat zijn de grootste gezondheidsrisico's in Irak?

In Irak bestaan, onder andere, de volgende gezondheidsrisico's:

1. Warmteletsel door extreem hoge temperaturen, hoge luchtvochtigheid en felle zon.
2. Verkeersongevallen.
3. Water- en voedselinfecties en vergiftiging.
4. Infectieziekten door overdracht van mens op mens.
5. Infectieziekten door overdracht van insecten of andere diersoorten.
6. Overige gezondheidsrisico's.

7.3.2 Klimaat

Door de grote hitte ('s zomers oplopend tot 40 à 50 graden Celsius), alsmede de hoge luchtvochtigheid loopt men meer kans op uitdroging, zouttekort en warmtestuwing. De meest risicovolle vorm van warmtestuwing is de hitteberoerte, die zelfs tot de dood kan leiden. Het is daarom belangrijk om de drink-doctrine goed toe te passen. Men moet zeker 250 tot 750 ml per uur drinken. Bij zware inspanning kan dit oplopen tot 1 à 1,5 liter per uur. Het is niet uitzonderlijk om 6 tot 7 liter per dag te drinken. Leidinggevend dienen toe te zien op voldoende vochtinname omdat wanneer men alleen drinkt als men dorst heeft onvoldoende vocht wordt opgenomen. Een goede aanwijzing voor voldoende vochtinname is een lichte kleur van de urine. Om het zoutverlies te compenseren is goede en regelmatige voeding van groot belang.

Door de woestijn zijn zandstormen en stof een risico. Apparatuur gaat snel defect door stof.

7.3.3 Acclimatiseren

Na aankomst in de Golfregio gedurende het hete seizoen is acclimatisering van groot

belang. Volledige acclimatisatie duurt minstens 2 weken. Acclimatiseren betekent dat de activiteiten vanaf het moment van aankomst geleidelijk aan worden opgevoerd. Een **acclimatisatieschema** zal aan alle commandanten worden verstrekt. Het advies is, om u daar zoveel mogelijk aan te houden. Overigens wordt verwacht, dat u nooit helemaal aan de extreme hitte zult wennen in de zomermaanden dat u in het gebied bent. Ook na de acclimatiseringsperiode zult u moeten zorgen voor een optimale lichamelijke conditie om zo het best in het hete klimaat te kunnen functioneren. Deskundig toezicht tijdens zware inspanning en een goede sociale controle middels het **buddy-systeem** zijn daarbij tevens van belang. Werkzaamheden zullen zo veel mogelijk volgens een tropenrooster plaatsvinden.

7.3.4 Zon

Naast de warmte op zich vormt ook het zonlicht een extra risico. De zon in het Midden-Oosten is ongekend fel en intens, en de sterke UV-straling kan de huid gemakkelijk verbranden en schade aan de ogen veroorzaken (zeker in combinatie met het witte zand). Na verbranding van de huid neemt de kans op huidkanker op latere leeftijd toe. Daarom: Voorkom verbranding, **bedek de huid**, gebruik een goede **zonnebril**, hoofdbedekking en **zonnebrandcreme**, en blijf zoveel als mogelijk uit de zon.

7.3.5 Verkeersongevallen

Naast de hitte en een aantal infectieziekten is het risico op verkeersongevallen relatief hoog. Door de warmte, uitdroging en vermoeidheid kunnen weggebruikers bovendien sneller de aandacht verliezen.

Een defensieve rijstijl, anticiperend op onverwacht rijgedrag van uw medeweggebruikers is daarom raadzaam en chauffeurs dienen voldoende rust te nemen tijdens lange ritten (konvooien, patrouilles).

7.3.6 Water- en voedselinfecties en vergiftiging

Door onvoldoende hygiëne is de kans op een voedselvergiftiging groot als u lokaal water en voedsel gebruikt. Een voedselinfectie kan licht verlopen, zoals enkele dagen braken en diarree ("reizigersdiarree"; een groot deel van de Amerikaanse en Britse militairen ingezet in Irak heeft tijdens de afgelopen periode last gehad van reizigersdiarree. Meestal gaat dit na 2-4 dagen spontaan over).

Een voedselinfectie kan ook ernstiger verlopen, met bloed en slijm in de ontlasting (dysenterie, amoeben) en uitdroging. Soms kan iemand zelfs overlijden aan de gevolgen van een voedselinfectie, bijvoorbeeld ten gevolge van Tyfus. Om deze reden wordt sterk aangeraden om uiterste hygiëne te betrachten: handen wassen na latrine bezoek en voor het eten, geen voedsel gebruiken bij lokale restaurantjes en straatventers en dergelijke, afval goed verwerken, vliegen bestrijden, en goed letten op keukenhygiëne. Zelfs milde diarree verhoogt de kans op warmteletsel. Men zal dus bij diarree extra goed op voldoende vochtinname en voeding moeten letten.

7.3.7 Infectieziekten overgebracht van mens op mens

Een aantal infectieziekten komen in Irak voor die rechtstreeks van mens op mens kunnen worden overgebracht. Voorbeelden zijn Tuberculose (TBC), hersenvliesontsteking ("nekkrimp" of "meningitis"), bof, mazelen en rode hond. Tuberculose is een ziekte die erg langzaam verloopt, en zal zich in de regel pas na terugkomst in Nederland openbaren. Om deze reden wordt iedereen enkele weken na terugkomst hierop getest (mantoux-prik).

7.3.8 Hersenvliesontsteking

is een zeer ernstige infectie waar men zonder adequate behandeling snel aan kan overlijden. In Irak komt hersenvliesontsteking sporadisch voor, doch deze ziekte kan soms in epidemievorm voorkomen (momenteel is dit in Irak niet het geval).

Alle uitgezonden personeel is gevaccineerd tegen een aantal vormen van meningitis (Mencevax ACWY-vaccinatie). Er bestaan ook vormen van meningitis waartegen geen vaccins bestaan.

Overige infectieziekten waarvoor alle militairen standaard zijn ingeënt zijn: difterie, tetanus, kinkhoest, polio, tyfus en Hepatitis-A & -B. Jongere militairen zijn of worden ingeënt tegen bof, mazelen & rode hond (BMR), oudere militairen hebben doorgaans deze ziekten in hun jeugd doorgemaakt en zijn daardoor beschermd.

7.3.9 Infectieziekten overgebracht door insecten

Insecten kunnen malaria en Leishmaniasis overbrengen.

Leishmaniasis: Dit is een ziekte die wordt overgebracht door zandvliegjes, die overwegend 's avonds en 's nachts bijten. Deze ziekte komt voor in verschillende vormen. Eén vorm veroorzaakt slecht genezende zweren op de huid. Een andere vorm grijpt inwendig in het lichaam aan, en begint meestal met een koortsachtig beeld (vergelijkbaar met een forse griep). Indien niet snel genoeg de ziekte wordt onderkend en wordt behandeld, kan de ziekte zeer ernstig verlopen. Er bestaan geen medicijnen of vaccins om de ziekte te voorkomen. De ziekte is behandelbaar, maar de behandeling is langdurig en kan pijnlijk en vervelend zijn.

Malaria: Dit is een ernstige koortsende ziekte die wordt overgebracht door 's nachts en in de schemering stekende muskieten. Na besmetting raken de bloedcellen aangetast door parasieten. Er bestaan diverse varianten van malaria. Malaria komt overigens niet overal in Irak voor. In de provincie Al Muthanna, waar het merendeel van het Nederlandse contingent zal worden gestationeerd, wordt het risico op malaria thans als minimaal ingeschat. Wel komt malaria voor in het gebied rond Basrah en het gebied ten oosten van Eufraat en Tigris. Hier komt voornamelijk de milder verlopende en niet dodelijke vorm voor. Desondanks kan men er toch enkele weken goed ziek van worden, waardoor preventieve maatregelen (zie hieronder) wel belangrijk zijn. Er bestaan diverse medicijnen die als preventief middel kunnen worden geslikt, en ziekte kunnen voorkómen. Tevens is malaria in dit deel van de wereld goed te behandelen.

7.3.10 Preventieve maatregelen

Het belangrijkste voor beide hierboven beschreven ziektes zijn de preventieve maatregelen bestaande uit het 's avonds en 's nachts zoveel mogelijk bedekken van het lichaam, het insmeren van onbedekte huddelen met DEET (zie verder), het impregneren van kleding en klamboe met permethrine (zie verder) en het slapen onder een klamboe. Daarnaast in risicogebieden, het slikken van preventieve medicijnen tegen malaria. Tot slot zullen HPG-specialisten eventuele broedplaatsen van muskieten opsporen en vernietigen, en overige insectenwerende maatregelen adviseren.

7.3.11 Ongedierte

Vliegen: Vliegen zijn lastig en kunnen ziekten overbrengen. Zij zijn goed te voorkomen door het nemen van voldoende hygiënische maatregelen:

- Deuren, ramen, tentsluitingen zo veel mogelijk gesloten houden, evt. horren installeren
- Geen etenswaren in leef-/slaapruimtes bewaren
- Gebruik DEET en permethrine.
- Vliegen houden niet van tocht, verblijven goed door laten luchten en/of ventilatoren.
- Afval ver van het kamp verwijderen en/of goed gesloten houden.
- Vliegenkerende laag rond latrines
- Latrines en wasplaatsen uiterst schoon houden (3x per dag)
- Water en voeding onbereikbaar houden voor ongedierte.

Knaagdieren: Muizen en ratten kunnen verschillende ziekten overbrengen. Bovendien trekken ze slangen aan. Knaagdieren komen af op eten en drinken. Het is dus zaak om eten, drinken en afval onbereikbaar te maken voor knaagdieren (afsluiten, hoog bewaren)

Slangen, scorpioenen, spinnen en duizendpoten: Deze dieren kunnen bijten en zijn soms giftig. Laat deze dieren zoveel mogelijk met rust, en pas op waar u uw handen in steekt. Loop nooit op blote voeten naar buiten. Controleer kleding en schoeisel voor dat u deze aantrekt. De Amerikanen hebben vanaf het begin van de strijd tot nu (ruim 250.000 man) geen enkel geval van een slangenbeet gehad.

Zwerfhonden, woestijnvossen, ed: Hondsdolheid (rabiës) komt voor in Irak. Daarnaast vormen met name honden de voornaamste "tussengastheer" voor Leishmaniasis, en dragen ze vaak schurft met zich mee. (Zwerf-) honden dienen bestreden te worden in en om compounds.

7.4 Overige HPG zaken

7.4.1 Depleted uranium (DU, verarmd uranium)

Uranium is een zwaar metaal en komt overal in de natuur voor. Uranium kan verschillen in de samenstelling van de isotopen. Verrijkt Uranium wordt gebruikt voor kernenergie. Verarmd Uranium kan worden gebruikt als contragewicht in vliegtuigen, in bepaalde soorten munitie en in bepantsering van tanks. Het stralingsrisico als gevolg van uitwendige bestraling van verarmd Uranium is verwaarloosbaar, zeker als men zich aan de beschermingsmaatregelen houdt. Op enkele meters afstand is de stralingsbelasting niet hoger dan de plaatselijke natuurlijke achtergrondstraling. Verarmd Uranium vormt vooral een risico omdat het via stofdeeltjes kan worden ingeademd, met name in of dichtbij een besmet object. Ook kan besmetting van de huid optreden. Via de huid kan Uranium door contact met de mond in het lichaam komen.

Verondersteld wordt dat DU op diverse locaties in Irak voor zou kunnen komen. Dit geldt met name voor gebieden waar zwaar is gevochten met DU houdende munitie. Indien het noodzakelijk of onvermijdelijk is dat u zich toch dichtbij zou moeten begeven, dan biedt het dragen van een stofmasker voldoende bescherming. Bij werkzaamheden waarbij het besmette object wordt aangeraakt moeten handschoenen gedragen worden. Na huid-contact met mogelijk DU materiaal volstaat douchen, handen wassen met lauw water en zeep, en het wassen van de kleding. Na inademing van stof dat mogelijk besmet is wordt

geadviseerd om goed de neus te snuiten. Eten, drinken of roken nabij een mogelijk met DU gecontamineerde plek is niet toegestaan. Eenieder dient na een mogelijke blootstelling aan DU en na het nemen van de hierboven genoemde maatregelen, zich te melden bij zijn/haar arts.

7.4.2 Insectenwerende middelen

DEET: Dit is een insectenwerend middel. Het middel schrikt insecten af, maar doodt ze niet. Deet is in verschillende concentraties verkrijgbaar. Hoe hoger de concentratie des te langer de werking aanhoudt. Over het algemeen wordt DEET in 30% oplossing verstrekt. DEET werkt bij toepassing op de huid gedurende 2 uur. DEET leidt niet tot schadelijke effecten bij mensen. Wel kan DEET plastic aantasten, dus pas op waar u het overheen sprayt.

Permethrine: Dit is een bestrijdingsmiddel tegen insecten. In combinatie met DEET geeft Permethrine een goede bescherming tegen tal van insecten en spinnen. Na impregnatie van een klamboe en/of kledingstuk heeft Permethrine voldoende effect om insecten af te weren of te doden. In deze toepassing levert het geen schadelijk effect op voor mensen. De stof wordt in grote delen van de wereld gebruikt als preventief middel tegen malaria. Volg de instructies voor gebruik op de verpakking goed op.

7.5 Nader onderzoek

Ondanks alle voorzorgen (preventie), eventuele geneeskundige behandelingen tijdens de uitzending en nazorg (geneeskundig en psychosociaal) is het mogelijk, dat militairen na afloop van een missie gezondheidsklachten houden, die (nog) niet goed begrepen worden. Bij de planning van een uitzending kan daarom soms worden overwogen om bijvoorbeeld bloedbepalingen na de uitzending te vergelijken met een bloedmonster dat is afgenomen voor de uitzending. Meestal is dit echter niet zinvol. Desalniettemin bestaat in beginsel de mogelijkheid om voor een uitzending bloed af te nemen van een individuele militair die daar expliciet om vraagt, ook als dit niet zinvol is. Aangezien echter in de meeste gevallen de militair zich niet bewust is van de consequenties, de onmogelijkheden en de onnodigheid van een dergelijke bloed vergelijking zal een dergelijke aanvraag individueel met de betrokken militair arts besproken worden.

Indien u na lezing van deze informatie toch nog vragen mocht hebben, richt u dan tot uw eigen arts, die uw vragen zal beantwoorden.

Hoofdstuk 8

Militaire veiligheid

8.1 Inleiding:

Militaire veiligheid is het pakket aan maatregelen dat nodig is om personeel, materieel en gegevens te beschermen tegen spionage, sabotage, subversie en terrorisme en hierdoor de Operational Security (OPSEC) veilig te stellen.

Hieronder volgen een aantal algemene beveiligingsmaatregelen. Afhankelijk van de situatie zullen door uw commandant aanvullende maatregelen worden uitgegeven. Bedenk dat ook de voorbereiding en verplaatsing deel uit maakt van de operatie en dat ook na uw terugkeer er nog collegae in het gebied zijn

8.2 Beveiliging van gegevens:

Alle gegevens (dus ook ongerubriceerde) waar u mee werkt kunnen interessant zijn voor een of meer partijen.

Diverse inlichtingendiensten zijn actief en zullen op al dan niet heimelijke wijze trachten informatie verzamelen.

Let daarom op de volgende punten:

- Bespreek geen plannen, opdrachten en tactieken in het bijzijn van andere personen en laat u niet uithoren (need to know, dit begrip is ook binnen uw eigen eenheid van toepassing)
- Laat geen documenten, (OPORDs, floppies, stafkaarten voorzien van aantekeningen, "boekje pienter", agenda's etc) onbeheerd achter;
- Maak altijd gebruik van de juiste opbergmiddelen. Laat geen gerubriceerd afval onbeheerd achter (ook niet in vuilniszakken);
- Laat geen lokaal ingehuurd werkkrachten alleen werken in werkrumtes.
- Telefoon en radio en fax verkeer (ook GSM!) kan worden afgeluisterd;
- Internet is een onveilig verbindingsmiddel.
- Er kunnen personen in het gebied zijn die Nederlands verstaan;
- Neem bij verplaatsingen alleen de noodzakelijke informatie mee. Ook ongerubriceerde informatie (zoals verlofschema's, beladingslijsten, verplaatsingsorders, LOGSITREPS) moet worden beveiligd;
- Lokaal geworven tolken en arbeidskrachten kunnen mogelijk (al dan niet vrijwillig) contacten onderhouden met lokale inlichtingendiensten. Praat niet over dienst wanneer u zich bevindt in gezelschap van lokale arbeidskrachten. Ondanks dat dit personeel vaak al veel lijkt te weten hoeft u zaken niet te bevestigen. Ook hier 'need to know'
- Stel een noodvernietigingsplan op.

8.3 Beveiligen van materieel:

In de regel is in uw inzetgebied van alles te kort.

- Uw uitrusting is ook voor de lokale bevolking van veel waarde. Pas dus op voor diefstallen.
- Beheer uw verbindingsmiddelen goed. Dit kan uw levenslijn zijn.
- Maak gebruik van de opbergmiddelen.
- Let vooral goed op kostbaar en/of moeilijk te vervangen materieel zoals wapens, munitie, laptops, GPS, nachtzichtapparatuur en PGU.

- Essentieel materieel is datgene wat voor u onmisbaar is voor het vervullen van uw functie. Dit hoeft niet rubricering of prijsgebonden te zijn.
- Zorg ook m.b.t. materieel voor een noodverniechtingplan.

8.4 Eigen gedrag en veiligheid:

U bent in het inzetgebied omdat daar een gewapend conflict heeft plaats gevonden. In Irak is meer dan dertig jaar een dictatuur geweest. Daarbij werden een aantal bevolkingsgroepen onderdrukt. In het inzetgebied is zeer veel personeel van inlichtingendiensten actief geweest die daar een harde terreur hebben uitgeoefend. Uw optreden wordt door alle bevolkingsgroepen zeer kritisch bekeken. Veel hangt daarom af van uw professionele opstelling en correct gedrag. Uit de geschiedenis zijn een aantal voorbeelden bekend waarbij misdrijvingen van enkelen grote gevolgen hebben gehad voor de veiligheid van de gehele eenheid. De bewoners van Irak zullen partijdigheid of misdrijvingen niet accepteren. Weet altijd wat u moet of mag doen.

Zorg dat uw integriteit niet in het geding komt door het aannemen van steekpenning en of gunsten of het verlenen van 'vriendendiensten' dan wel het drijven van handel, al dan niet met militaire- of belastingvrije goederen.

Hieronder volgen enige richtlijnen:

8.5 Wel doen:

- Gedraag u professioneel en niet als een bezetter.
- Wees onpartijdig en tactisch, gebruik uw gezond verstand;
- Wees waakzaam, onderzoekend en oplettend. Wordt niet nonchalant;
- Wees beschaafd en welgermanierd tegenover burgers en militairen; ook tegenover zich afwerend of vijandig optredende personen. Stel u niet neerbuigend of arrogant op tegenover de lokale bevolking.
- Probeer lokale gewoontes te leren kennen en houdt er rekening mee. Als u niet weet hoe u zich moet gedragen, vraag dit dan;
- Houdt u aan de lokale wetten;
- Ken de gewelddinstructie uit uw hoofd;
- Rij uiterst voorzichtig. Laat geen kinderen op uw voertuig klimmen. Wees bedacht op kinderen die ongezien op uw voertuig klimmen. Deel geen snoep of andere zaken uit vanuit rijdende voertuigen
- Het aanrijden van personen maar ook vee kan ernstige gevolgen hebben. Wees erop voorbereid, dat bij een ongeval de bevolking zeer emotioneel en agressief kan optreden. Zorg er voor dat bij een ongeval de chauffeur zo snel mogelijk wordt beveiligd;
- Wees altijd bedacht op de mogelijke aanwezigheid van mijnen en niet-ontploffte munitie ("unexploded ordnance", UXO). In een deel van het inzetgebied zijn mijnen gelegd. Verplaats u alleen over verkende, gebaande wegen of paden. Stel u, voor aanvang van iedere opdracht, op de hoogte van de actuele mijnensituatie. Blijf uit de buurt van munitie, mijnen, springstoffen en uitgeschakelde vtgn, voor zover deze niet van uw eigen eenheid zijn. Markeer de vindplaats van aangetroffen munitie, ook op de kaart en maak melding.
- De militaire situatie kan stabiel zijn, maar kan ook snel wijzigen. Stel u voorafgaand aan iedere verplaatsing op de hoogte van de actuele dreiging, de risico's, de laatste wijzigingen en zorg dat te allen tijde uw verblijfplaats bekend is en hoe lang u daar

verblijft. Ken altijd de door uw commandant van kracht verklaarde Alert State, dresscode en verplaatsingsorders uit uw hoofd.

- Zorg dat u op de hoogte bent hoe u moet omgaan met de media.
- Meldt alle bijzonderheden aan uw commandant.

8.6 Niet doen:

- Neem nooit brieven, pakketten of geld mee van en voor de lokale bevolking;
- Knoop geen (sexuele)relaties aan met de lokale bevolking;
- Wees verdacht op mensen die meteen na de ontmoeting erg vriendschappelijk doen. Meestal stelt de lokale bevolking zich aanvankelijk gereserveerd op. Mensen die actief op zoek zijn naar vriendschap met u kunnen uit zijn op persoonlijk gewin of kunnen dit doen in opdracht van organisaties met doelstellingen die tegen u of uw eenheid zijn gericht;
- Wees alert op bijzondere verzoeken van NGO's en partners. Zij hebben niet altijd hetzelfde belang.
- Blijf onpartijdig.
- Wissel geen adressen of foto's uit, laat u ook niet fotograferen met lokale partijen, dit kan worden uitgelegd als partijdigheid;
- Gooi geen persoonlijke gegevens tussen normaal afval. Vernietig adresgegevens etc die op enveloppen staan die u ontvangt.
- Wees u bewust van wat u schrijft of mailt. Zet geen operationele gegevens op internet of laat dit 'thuis' publiceren in bv dagboekvorm.
- Wissel geen geld op de zwarte markt;
- Toon geen pornografie (ga er van uit, dat ook sommige gezinsbladen al als pornografie kunnen worden beschouwd);
- Distribueer geen religieuze literatuur (voor persoonlijk gebruik mag u uiteraard wel een bijbel of koran in bezit hebben);
- Ga niet in op uitnodigingen voor clandestiene ontmoetingen met "informanten";
- Ga nooit alleen op pad, zeker niet bij duisternis. Het gevaar voor een overval is groot. Houd u aan de instructies van de commandant. Bemoei u nooit met lokale autoriteiten, tenzij uit hoofde van uw opdracht. In hun optreden kunnen veelal andere normen worden gehanteerd dan u gewend bent.
- Wees terughoudend met het maken van foto's van de lokale bevolking. Bedenk dat de lokale opvattingen hierover anders zijn dan u gewend bent;
- Overtuig u er altijd van dat fotograferen in andere situaties geen problemen oplevert;
- Laat foto's niet lokaal ontwikkelen
- Laat u buiten het functionele niet verleiden tot politieke of religieuze discussies.
- Doe geen zaken met lokale strijdkrachten, partijen, NGO's en vluchtelingen, anders dan uit hoofde van uw functie;
- Verzamel geen souvenirs. Gevonden voorwerpen kunnen zijn geboobytrapped. Aangeboden wapens (of andere oorlogsbuit) zijn illegaal;
- Gebruik geen drugs en laat u helemaal niet met de drugshandel;
- Ga niet op eigen houtje humanitaire activiteiten ontplooiën (zoals EHBO-artikelen weg geven of gezinnen adopteren). Dit wordt al snel als partijdigheid uitgelegd;
- Toon niet uw relatieve rijkdom aan de lokale bevolking;
- Ga nooit een leegstaand huis in uit nieuwsgierigheid. Ook hier komen boobytraps voor;
- Vermijdt macho gedrag. Dit is zielig en wekt agressie op.

8.7 Terrorisme:

U dient rekening te houden met een terroristische dreiging, gericht tegen uw eenheid, tegen u als westerse militair, lokale autoriteiten en hulporganisaties.

Onder terrorisme wordt verstaan: "het plegen van of het dreigen met op mensenlevens of grootscheepse vernielingen gericht geweld met als doel maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen of politieke besluitvorming te beïnvloeden". Deze doelen kunnen van politieke, etnische, religieuze of ideologische aard zijn.

Terrorisme komt voornamelijk voor in de volgende vormen:

- hinderen en bedreigen van personeel (waaronder valse bommeldingen);
- gewelddadige demonstraties;
- bezettingen van militaire installaties;
- diefstal van geld, wapens en andere uitrustingsstukken;
- gewapende aanvallen, bomaanslagen en verminkingen;
- moorden en ontvoeringen;
- aanvallen met chemische (mogelijk nucleaire en biologische) middelen.

Terroristische bewegingen vallen doorgaans alleen aan na uitgebreide verkenningen. Ook zal een doel worden geselecteerd op basis van kwetsbaarheid, toegankelijkheid en politieke waarde. U dient eventueel uitgevaardigde waarschuwingen serieus te nemen.

8.8 (Georganiseerde) misdaad:

De belangrijkste vormen van misdaad zijn:

- Smokkel
- Carjacking
- Illegaal aftappen van olie
- Overvallen

Er zijn een groot aantal vuurwapens in omloop. Er is dan ook een levendige wapenhandel. Alle militairen dienen zich voortdurend actief op de hoogte te stellen van de actuele dreigings situatie.

8.9 Force protection:

Bij alle operaties moet aandacht worden besteed aan:

- het succesvol uitvoeren van de missie;
- de beveiliging van personeel, eigendommen, uitrusting en essentiële voorraden.

De activiteiten om deze doelstellingen te bereiken worden samengevat onder het begrip force protection. Force protection bestaat uit middelen en maatregelen welke commandanten ten dienste staan om de eenheid te beschermen. Het is een nationale verantwoordelijkheid. Daarbij wordt samengewerkt met bondgenootschappelijke eenheden. Passieve en actieve beveiligingsmaatregelen en -middelen zijn essentieel om force protection te verzekeren.

8.10 Doelstellingen van force protection:

- terugbrengen van de risico's, veroorzaakt door (mogelijke) tegenstanders voor operaties, personeel, materieel en (gerubriceerde) informatie, om operaties en routinematige activiteiten ongehinderd te kunnen uitvoeren;

- terugbrengen van door een tegenstander veroorzaakte onzekerheid en zorgen voor een goede sfeer, veiligheid en vertrouwen;
- vergemakkelijken en verbeteren van operaties en overige activiteiten.

8.11 Operations security (OPSEC):

OPSEC is het proces waarbij de veiligheid van een militaire operatie wordt verhoogd door het nemen van actieve en passieve maatregelen waarbij de tegenstander kennis wordt onthouden over:

- eigen posities;
- operationele gereedheid;
- logistieke gegevens;
- operationele capaciteit en intenties.

OPSEC is een verantwoordelijkheid van commandanten en is onderdeel van de planning van iedere operatie. OPSEC is een aanvulling op traditionele beveiligingsmaatregelen, maar vervangt deze niet. OPSEC is een onderdeel van force protection.

8.12 Informatiestroom: Waardevolle informatie voor force protection wordt verkregen via de volgende bronnen:

- menselijke bronnen in het operatiegebied en verzameld door coalitie- of nationale eenheden;
- COMINT;
- lokale open bronnen;
- nationale en bondgenootschappelijke inlichtingen- en CI-organisaties.

Een Team is de kleinste eenheid waar een (beperkte) analysecapaciteit aanwezig is. Daarom dient door kleinere eenheden alle informatie die mogelijk van belang is onverwijld te worden gemeld aan de Intelcel.

8.13 Melden van incidenten:

Ondanks alle voorzorgsmaatregelen kan het voorkomen dat u in een situatie terechtkomt, die leidt tot een veiligheidsincident. Meldt het voorval zo snel mogelijk aan uw commandant, zodat de gevolgen zo veel mogelijk kunnen worden beperkt. Zowel uw eigen veiligheid als die van de eenheid en operatie hangen in belangrijke mate af van het naleven van de regels en het tijdig melden van incidenten.

Hoofdstuk 9

Omgang met media

Het uitzendgebied is ook het werkterrein van de media. U kunt dus in aanraking komen met journalisten die belangstelling hebben voor u en uw eenheid. Journalisten worden in de regel begeleid. U kunt echter ook te maken krijgen met onaangekondigde pers. Media bieden een kans om aan het Nederlandse, internationale of lokale publiek te laten zien wat wij doen en waar wij voor staan. Dit kan bijdragen aan het slagen van de missie. Journalistiek hoort bij een democratie. Journalisten doen hun werk, het verzamelen en verspreiden van informatie. Soms zijn ze kritisch, soms minder kritisch. Wel gelden er een aantal spelregels in de omgang met de media. De regels zorgen ervoor dat u vertelt wat u wilt vertellen. De regels voorkomen teleurstellingen achteraf, wanneer u het interview terugziet, leest of hoort.

1. U bent het visitekaartje van de landmacht. Vermijd als 'privé persoon' antwoord te geven op een (politieke) vraag. U kunt uw status van militair niet als een jasje uittrekken. In de krant of op TV verschijnt nooit 'meneer de Vries', maar altijd 'de militair'. Uitspraken van u worden altijd gekoppeld aan de landmacht.
2. Vraag gerust aan de journalist wat hij of zij wil weten. U weet dan of u op deze vragen antwoord zou kunnen geven.
3. Licht uw commandant of voorlichter in wanneer onaangekondigde journalisten contact met u opnemen. Zij kunnen voor begeleiding zorgen en afhankelijk van de wensen van de journalist hem of haar met de juiste mensen in contact brengen.
4. Bepaal vooraf wat u wil vertellen. Wat is uw boodschap voor het publiek. Ga niet alleen uit van wat de journalist u vraagt maar houdt vast aan uw eigen boodschap. Laat u niet prikkelen of boos maken door scherp gestelde vragen. Laat u niet uitdagen tot het doen van uitspraken waar u later spijt van krijgt. Blijf vriendelijk. Als er een stilte in het gesprek valt, laat de journalist die dan opvullen. Begin dan niet zelf met 'ratelen', want dat wil de journalist nou net.
5. Spreek alleen over dingen die u kunt overzien. Praat over zaken waarin u deskundig bent en niet over de opdracht van de hogere eenheid. U mist waarschijnlijk het overzicht en kent niet altijd de allerlaatste ontwikkelingen. Verwijs naar de commandant. De keuze van materieel en de beslissing over de uitzending is een zaak van de regering. Andere belangrijke beslissingen (welke eenheid en samenstelling) worden genomen door de bevelhebbers. U bent militair en voert uw taken uit.
6. Ga niet in op geruchten en ga niet gissen als u iets niet weet. Zeg niet zo maar wat maar zeg eerlijk dat u iets niet weet. Verschuil u niet achter de kreet 'geheim', maar verwijs naar de commandant. Praat niet over zaken die interessant (kunnen) zijn voor een mogelijke tegenstander.
7. Geef kort en zakelijk antwoord op een vraag. Wacht tot de volgende vraag wordt gesteld. Praat eenvoudige taal, alsof u thuis iets moet uitleggen. Dus geen militaire afkortingen of vaktaal.
8. Een journalist is een professional, net als wij. Hij werkt dus 24 uur per dag. Denk hieraan bij alles wat u zegt, ook tijdens informele contacten.
9. Leg een probleem voor aan uw commandant, niet aan de pers.

Ga niet zelfstandig contacten met de pers aan; dit is niet toegestaan.

In het uitzendgebied kunnen media-aanwijzingen (ook wel Master Messages of Media Lines genoemd) worden opgenomen in operatiebevelen. Deze aanwijzingen geven aan hoe te handelen bij een bepaalde gebeurtenis of operatie in uw contacten met de media.

Deze informatie is gebaseerd op CDS-aanwijzing A-04. U kunt deze informatie nalezen op IK 2-1251.

Hoofdstuk 10

Arabische cultuur en gewoontes

10.1 Inleiding

In het kader van uw vertrek naar Irak wordt hieronder aan enkele aspecten aandacht besteed opdat u beter voorbereid bent op wat u in deze regio te wachten staat. Naast achtergrondinformatie over de cultuur, komen een aantal do's and don'ts aan de orde, hoe men zich idealiter wel, of juist niet gedraagt in een Arabisch/Islamitisch land. U zult misschien de indruk krijgen dat u ongelofelijk veel dingen NIET mag doen in de Arabische wereld, maar het onderliggende principe is steeds hoe u zich respectvol gedraagt tegenover Arabieren. Het is nu eenmaal een andere cultuur dan de Nederlandse, en daar horen een aantal gedragsregels bij die u misschien onbekend zijn. Het is beter om die van tevoren even te noemen, dan dat u door schade en schande wijsheid moet opdoen die anderen al (vaak op dezelfde wijze) voor u hebben vergaard.

10.2 Olie

De ontdekking van de olie in de regio is eigenlijk nog maar van recent geleden. In het begin van de vorige eeuw was daarvan niets bekend, en pas in de jaren dertig begon duidelijk te worden dat hier olie was. Tientallen jaren later, vanaf de jaren 60, werden steeds grotere olievoorraden gevonden, die de landen in de regio ongelofelijke welvaart gebracht hebben. In een periode van zo'n 50 jaar zijn deze landen ontwikkeld van sla-perige woestijngemeenschappen naar producenten van een grondstof waar werkelijk de hele wereld op zit te wachten. Na de oliecrisis van 1973 is de prijs van ruwe olie enorm gestegen. Hierdoor stroomden er miljarden U.S.dollars Irak binnen. Het was geen enkel probleem om grote bedragen te investeren voor de verbetering van de infrastructuur, modernisering van onderwijs en gezondheidszorg, en voor een snelle industrialisering. In korte tijd werd Irak een ontwikkeld en welvarend land, op het niveau van Zuid-Europese landen als Portugal en Griekenland.

Door de langdurige oorlog met Iran (1980-89), de oorlog om Koeweit (1990-91) en de VN-sancties is Irak nu echter een arm land. Het onderhoud aan de olie-installaties is verouderd en het kost enorm veel moeite en geld om de olie-industrie in Irak weer op gang te brengen. Eigenlijk heel ironisch als je bedenkt dat de reden waarom Saddam Hoessein de oorlog tegen Iran en Koeweit begonnen is, te maken had met de oliebelangen. Saddam had in Iran zijn oog laten vallen op de grensrivier die toegang verschaft tot de Golf. Olie is namelijk het beste te vervoeren per olietanker, dus via open zee. Irak zelf heeft maar een heel kleine kuststrook. Inlijving van Koeweit zou de kuststrook aanzienlijk verlengen. Helaas voor Saddam mislukten beide plannen en heeft hij het merendeel van de olie via oliepijpleidingen moeten vervoeren. Probleem hierbij is dat deze kilometers lang zijn, vaak bovengronds wat ze extra kwetsbaar maakt voor boycot en sabotage. Bovendien zorgt deze aanpak voor een afhankelijkheidsrelatie met de buurlanden waar de pijpleidingen doorheen gaan.

10.3 Soenieten en Sji'ieten

Ter vergelijking: binnen het Christendom in West-Europa vormen het katholicisme en protestantisme de twee hoofdstromingen en daarbinnen zijn weer een groot aantal varianten. Verschillende richtingen binnen het protestantisme zijn bijvoorbeeld de Lutherse

kerk, het Calvinisme en binnen Nederland de Gereformeerde en Hervormde Kerken. Ook binnen de Islam zijn er veel verschillende richtingen. De hoofdstromingen zijn echter de soenietische en sji'ietische geloofsrichtingen. De verschillende stromingen bij de sji'ieten worden geleid door de (groot-)ayatollahs. Zij zijn de geestelijke leiders van grote groepen volgelingen die zoveel mogelijk de richtlijnen en adviezen van de ayatollahs volgen.

Hoofdstuk 12 gaat in op de godsdienstige verschillen. Voor de dagelijkse omgang is het voor u belangrijk het volgende te weten:

Hoe weet u of u met een sji'iet of een soeniet te maken heeft?

U zult hier niet snel achterkomen doordat men gebruik maakt van andere begroetingen (zoals in Bosnië). Ook de kledingdracht zal niet veel verschillen. De kledingdracht wordt voor een groot gedeelte bepaald door gewoontes binnen de regio en door het klimaat. Zo zal een sji'iet in het Zuiden van Irak waarschijnlijk in andere kleding lopen dan een sji'iet in Bagdad, maar hetzelfde gekleed gaan als zijn soenietische dorpsgenoot. Het herkennen door uiterlijk of non-verbale communicatie zoals begroetingen, zal u dus niet erg helpen. Wat dan wel? U kunt als stelregel hanteren dat in het Zuiden van Irak u voornamelijk Sji'ieten zult ontmoeten. 98% van de bevolking in Al Muthanna is sji'itisch. Bij hoger geplaatste functionarissen loopt u de kans met soenieten te maken te krijgen. Dit komt omdat onder Saddam Hoessein de soenieten vaak de betere posities kregen toebedeeld.

Wat zijn de kenmerken in de dagelijkse omgang van sji'ieten?

Er zijn eigenlijk twee belangrijke zaken.

Ten eerste beleven sji'ieten hun geloof veel emotioneler en expressiever dan soenieten. Zo doen sji'ieten tijdens religieuze feesten bijvoorbeeld aan zelfgeseling. Dit is een gebruik waarmee ze zichzelf met zwaarden tot bloedens toe bewerken, of bijvoorbeeld zo vaak met hun hand op de borst slaan dat er een wond ontstaat. Het kan dus voorkomen dat u zo'n groep mensen tegenkomt. Schrik niet, maar houdt u afzijdig want de aanwezigheid van militairen tijdens geloofsbeleving (zelfgeseling, optochten, bidden, aanwezigheid rondom een moskee) wordt niet op prijs gesteld en leidt snel tot heftige emoties en soms zelfs tot conflicten.

Waar u ook mee te maken krijgt is de rol van de geestelijke. Zowel soennieten als sji'ieten hebben een imam (voorganger in de moskee, vergelijkbaar met een priester of dominee), maar alleen sji'ieten hebben een (groot-)ayatollah. De invloed die een groot-ayatollah heeft zou men kunnen vergelijken met die van de paus bij de katholieken.

Sji'ieten luisteren naar hun (groot-)ayatollah. De imam baseert zich op de voorschriften van de (groot-)ayatollah die hij aanhangt. Op dit moment zijn er vier groot-ayatollahs en enkele tientallen ayatollahs in Irak. De sji'ieten vormen dus geen homogene groep! Iedere ayatollah heeft zijn eigen aanhang en predikt zijn eigen opvattingen. Dit leidt tot grote verschillen binnen de sji'itische gemeenschap, bijvoorbeeld over welke houding de aanhangers van een ayatollah ten opzichte van de Amerikanen moeten aannemen.

Een slechte relatie tussen NLdet en een ayatollah of plaatselijke Imam kan bijvoorbeeld veroorzaakt worden door bruut optreden tegenover zijn volgelingen: de lokale bevolking in uw gebied dus! Een ayatollah kan uitlatingen (fatwa's) doen over de houding die zijn volgelingen moeten aannemen ten opzichte van de militairen die in hun gebied aanwezig zijn. In al Muthanna is 99% van de bevolking sji'itisch, dus: *Uw optreden, hoe u omgaat met de plaatselijke Iraakse bevolking en de mate van respect die u toont naar hen toe, draagt direct én indirect bij tot de houding van het Iraakse volk en de geestelijk leiders!*

10.4 Verschillende werelden, verschillende vooroordelen

Er bestaat een grote tegenstelling tussen de moderne uitstraling van de Westerse samenleving (die wij met begrippen associëren zoals bijv. democratie, vrije omgangsvormen en een liberale seksuele moraal) en de conservatieve Arabische cultuur waarin veel mensen in Irak leven; een conservatisme dat wij eerder zouden verwachten bij kleine dorpjes in Nederland en niet in een moderne grote stad. Het is dus een beeld dat voor ons een beetje verwarrend is. Andersom hebben Arabieren nogal eens een beeld van westerlingen dat voornamelijk bepaald is door allerlei Amerikaanse soapseries zoals 'Dallas' of 'As the World Turns'. Men is wel geneigd te denken dat alle westerlingen om de vijf minuten een glas whisky naar binnen werken, om vervolgens te pas en te onpas met elkaar in bed te duiken. Dat wij er in onze landen over het algemeen een vrijere moraal op na houden dan in de Arabische landen kan niet ontkend worden. Vrouwen op straat - met name als ze volgens de lokale normen uitdagend gekleed gaan - kunnen dan ook rekenen op allerlei sisgeluiden of mededelingen dat men de liefde met hen wil bedrijven. U kunt zich voorstellen dat een vrouwelijke blonde militair die in een jeep rijdt waarbij haar haren los in de wind wapperen, heel wat los maakt bij de plaatselijke bevolking. U doet er verstandig aan dit niet te doen.

10.5 De Rol van de geschiedenis

Voor u is het belangrijk zich te realiseren dat de Iraakse beschaving en geschiedenis heel ver terug gaan, ver voor Christus. Het begin van de Westerse beschaving komt hiervandaan. Bijvoorbeeld het alfabet, het staande leger, de eerste steden en landbouwgebieden, en nog veel meer. Al heel lang (vanaf 1258 n.C.) is de Iraakse bevolking overheerst door externe mogendheden: de Mongolen, de Ottomanen en toen de Engelsen. Daarna volgde het koninkrijk Irak en tenslotte de Republiek Irak, die zich kenmerkte door heel veel regeringswisselingen. Door de oorlogen van Saddam Hoessein en de VN-boycot, is het land in welvaart, levensverwachting en ontwikkeling sterk achteruit gegaan. De overgrote meerderheid van de Iraakse bevolking heeft hier sterk onder geleden. Door Saddam Hussein en zijn Baathpartij werd de schuld voor dit lijden volledig bij het Westen gelegd. Wees dus voorzichtig dat u zich niet te arrogant opstelt. Besef dat het tekort aan medische voorzieningen en schoolspullen voor een groot gedeelte veroorzaakt is door de VN-boycot en door de geldverslindende oorlogen van Saddam, en dat de Iraakse bevolking hier zelf slachtoffer van is geworden. Besef dat het Iraakse volk een trots volk is, dat niet alleen door de eeuwen heen door buitenstaanders regelmatig in eer is gekrenkt, maar ook, in het recente verleden met name, door de eigen leider.

10.6 Gedrag bij bezoeken

Het grondprincipe is hierbij dat respect wordt betoond voor de lokale cultuur. Voorbeelden: Als je bij iemand op bezoek gaat, wacht je met binnenkomen totdat de gastheer je duidelijk maakt dat je kunt binnenkomen. In zijn huis zijn namelijk waarschijnlijk vrouwen aanwezig, en die moeten de kans hebben om zich uit de ontvangstruimte voor gasten terug te trekken voordat er vreemden binnentreden. Vaak wordt u gevraagd uw schoenen bij de ingang te laten staan. U geeft alle aanwezige mannen een hand, maar een stevig knijpende handdruk zoals in Nederland doe je eigenlijk niet. Ook geen slap handje geven. Meestal strijkt een Arabier zodra hij u een hand heeft gegeven even over zijn borst. Dat is niet omdat hij vindt dat uw vieze handen heeft, maar is een gebaar waarmee hij uitdrukt dat hij de ontmoeting met u met zijn hart meedraagt.

Echt een hartelijk gebaar dus. Mocht een van de vrouwen toch nog aanwezig zijn, dan steekt u zelf niet de hand uit om haar te begroeten. Mocht de dame er prijs op stellen u met een hand te begroeten, dan dient zij zelf eerst de hand uit te steken. U moet ook niet vreemd opkijken als u als man bij de begroeting door de gastheer gekust wordt op de wang, terwijl hij u hartelijk op de rug klopt. De eventueel aanwezige vrouw zal u niet kussen, en het spreekt voor zich dat u dat zelf ook niet moet proberen. De gastheer kan ook uw hand een tijdje vasthouden er een beetje mee spelen. Als Nederlanders vinden wij dit vaak onplezierig, omdat wij er direct allerlei erotische gedachten achter zoeken. Een Arabier bedoelt er echter niets mee. Deze vorm van lieflijkheid is meer een beleefde vorm van waardering voor uw aanwezigheid. Maakt u ook geen opmerkingen over het uiterlijk van een eventueel aanwezige vrouw (bijv. 'Goh, mooie vrouw heb je!'); het wordt niet gewaardeerd. Als er kinderen door huis lopen kunt u vertederd zijn, en dat kunt u ook wel laten merken, maar ga de schoonheid van de kinderen niet omstandig uitmeten, want volgens een Arabier kunt u daarmee het kind schade berokkenen. Dit heeft te maken met het bijgeloof in het 'boze oog'. Een Arabier gelooft namelijk dat als zijn bezittingen of nageslacht uitzonderlijk geprezen worden, dat er dan sprake kan zijn van jaloezie, en dat daardoor het boze oog op het voorwerp of persoon van bewondering wordt geworpen. Een kind zou ten gevolge daarvan bijvoorbeeld ziek kunnen worden. Dit gaat zelfs zo ver dat mensen bij kraambezoek over het kind kunnen zeggen 'Wat is hij toch lelijk!'. Daarmee wordt dan het omgekeerde bedoeld, namelijk dat het kind mooi is, maar door het andersom te stellen, wordt in ieder geval het boze oog niet geactiveerd. Iets dergelijks geldt ook voor bewondering voor mooie voorwerpen in huis, zoals een schilderijtje of een zilveren schaal o.i.d.. Als u te omstandig een voorwerp bewondert, zal de gastheer zich genooddacht zien u dat voorwerp cadeau te doen, om te voorkomen dat hij schade zal lijden door het boze oog dat door uw bewondering geactiveerd zou kunnen zijn. Zo zijn er al verschillende westerlingen met pronkstukken naar hun hotel teruggekeerd, want een geschenk weigeren is helaas onmogelijk.

Alcohol is voor moslims verboden, en in deze conservatieve islamitische landen is het gewoon verboden in het openbaar te drinken. Loop dus niet met drank over straat: u kunt er grote moeilijkheden mee krijgen. Als u iets te drinken of te eten aangeboden krijgt, dan is het beleefd om eerst twee keer wat vagelijk af te slaan. U moet de gastheer laten aandringen, want daarmee heeft hij de kans om zijn gastvrijheid te tonen. Als hij de derde keer aanbiedt, dient u het aanbod te accepteren, want als u blijft weigeren, krijgt hij alsnog geen kans om gastvrij te zijn. Arabieren stellen er namelijk grote eer in om gastvrij te zijn. Omgekeerd: als u een Arabier iets te drinken aanbiedt, zal hij eerst beleefd een keer of twee afslaan. Concludeert u dus niet dat hij niet iets te drinken wil, maar dring een beetje aan, want uiteindelijk zal hij accepteren. Er zijn in de Arabische wereld verhalen bekend van mannen die hun laatste schapen hebben geslacht voor wildvreemde bezoekers die langskwamen, en zo zelf als bedelaars hun laatste dagen moesten slijten. Wij vinden dat misschien dom, maar in de Arabische wereld dwingt zo iets diep respect af.

Als u zelf een cadeautje meeneemt, geef dan iets wat ze lokaal niet kunnen krijgen. Ze vinden bijv. delftsblauwe molentjes of klompjes prachtig. Als een Arabier een geschenk krijgt, zal hij het niet direct uitpakken. Dat doet hij meestal pas als u weg bent. Dat is geen desinteresse van zijn kant, maar hij toont op die manier zijn respect door niet 'direct te controleren' wat u heeft meegebracht.

Nog een paar tips voor als u met Arabieren omgaat.

- Als u zit, zorg dan dat uw schoenzolen of voetzolen nooit zichtbaar zijn. Het wordt als bijzonder onbeleefd ervaren. Zit dus bijvoorbeeld niet met de benen over elkaar, maar houdt de voeten op de grond. Een Arabier heeft het met zijn wijde gewaad vaak gemakkelijker om in kleermakerszit op de grond te zitten, want dan kan hij met stukken van zijn gewaad zijn voetzolen bedekken. Dat gemak heeft u zelf niet als u in lange broek en shirt gekleed gaat. Houdt daar dus rekening mee.
- U weet waarschijnlijk wel dat moslims geen varkensvlees eten. Probeer ook nooit bijvoorbeeld voedsel uit te delen waarin dat verwerkt zit, zoals knakworstjes of zakjes Hamka's. Het gebruik van varkensvlees is ook expliciet verboden in de islam, net zoals in de joodse religie.
- Vermijd zoveel mogelijk uw linkerhand te gebruiken. De linkerhand wordt gezien als onrein. Dit omdat men in de Arabische wereld na een toiletbezoek de linkerhand gebruikt in plaats van WC-papier. Pak dus niet dingen aan met uw linkerhand, geef ook niet iets aan met uw linkerhand. Daarbij komt ook dat Arabieren meestal uit een gemeenschappelijke schaal met de hand voedsel eten. U moet niet raar opkijken als plotseling iedereen genoeg heeft gegeten als u in het voedsel heeft zitten wroeten met uw linkerhand. U eet dus met uw rechterhand, maar dan niet uw hand tot de pols in het eten steken, maar werken met de vingers, zo veel mogelijk met duim, wijs- en middelvinger. Al valt dat vaak nog niet mee.

Probeer onder alle omstandigheden te vermijden dat u een Arabier beledigt; als dat gebeurt, komt het waarschijnlijk nooit meer goed. Als u gevraagd wordt om een bepaalde gunst te verlenen, zeg dan ook niet botweg 'nee', maar draai er een beetje omheen. Zeg bijvoorbeeld: 'Ik zal eens kijken wat ik voor u kan doen', en kom er vervolgens niet meer zelf op terug. Een botte weigering van een verzoek wordt als bijzonder schofferend ervaren, zelfs als u erbij zou uitleggen dat bepaalde dingen helemaal niet in uw macht liggen. Wat er ook gebeurt: blijf altijd beleefd. En mocht het onvermijdelijk zijn iemand een harde waarheid te vertellen, doe dat dan niet als daar anderen bij aanwezig zijn. Voorkom gezichtsverlies.

Mocht u tijdens de Ramadan in de regio vertoeven, dan zult u merken dat het overdag een stuk rustiger is op straat. Mensen vasten namelijk allemaal overdag, en dat houdt in dat ze niets eten of drinken, en ook niet roken (heel vrome moslims zullen zelfs overdag hun eigen speeksel niet doorslikken!). Het wordt erg gewaardeerd als u zelf dan in het openbaar ook niet rookt, drinkt of eet. Bovendien moet u er rekening mee houden dat mensen, zeker naarmate de maand verstrijkt, nogal prikkelbaar kunnen worden. Iets waar ook rekening mee gehouden moet worden is dat banken en bedrijven dan vaak andere sluitingstijden hebben.

Een van de aardigste dingen tijdens de ramadan is uitgenodigd te worden voor een zogenaamde 'iftaar', een maaltijd waarmee bij zonsondergang iedereen weer mag eten. De lekkerste hapjes worden in de maand Ramadan geserveerd! Het is zelfs aangetoond dat het meeste voedsel tijdens de vastenmaand Ramadan wordt geïmporteerd.

Als u bij een Arabier langskomt is de kans groot dat u koffie geserveerd krijgt. De traditionele koffie dient echter eerst gemaakt te worden. Compleet met het roosteren van de koffieboontjes en het stampen ervan in een vijzel. Na alle voorbereidende werkzaamheden krijgt u een klein kopje met koffie, die nogal bitter van smaak is, maar best lekker. Het is

beleefd twee of drie kopjes te drinken, maar meer kopjes is wat te gulzig. U laat zien dat u genoeg koffie heeft gehad door met uw rechterhand, waarin u het kopje vastheeft, licht het kopje te heen en weer te wiegelen. De gastheer weet dan dat u genoeg heeft gehad. Indien je foto's wilt maken, bedenk dan hoe je jezelf zou voelen als er plotseling 20 Arabieren met camera's voor je neus staan die je willen fotograferen. Ook Arabieren zijn trotse mensen en voelen zich ongemakkelijk als ze als bezienswaardigheden worden gekiekt. Het is zeker ongepast foto's te maken bij moslimbegrafplaatsen of heiligdommen. Wees zeker ook voorzichtig met het fotograferen van vrouwen.

10.7 Islam

In de Arabische cultuur speelt, zoals u bekend zal zijn, de islam een allesoverheersende rol. De islam is 'geboren' rond het jaar 600 na Christus op het Arabisch schiereiland. Rond die tijd werd aan de profeet Mohammed de Koran geopenbaard.

Deze openbaringen waren in het Arabisch, en nog steeds wordt de taal van de Koran door moslims beschouwd als de mooiste en duidelijkste taal waarin ooit iets is geschreven. Alles wat in de Koran staat is onverkort waar en er valt niets op af te dingen. De tekst zelf is zelfs voor moslims heilig. Dus als de tekst afgedrukt staat op een pagina, dan dient dat stuk papier met het grootste respect te worden behandeld. Zo leg je bijvoorbeeld niet zomaar een ander boek bovenop de Koran, en zou je bijv. ook nooit vis verpakken in oud papier waarop een korantekst staat. In deze Koran, de 'islamitische bijbel', staat een aantal leefregels, en samen met de beschrijvingen van de gewoonten van de Profeet, en ook de oudere cultuur van de Arabieren vormt de Koran de basis van het dagelijks leven van de Arabische moslims. Die oudere cultuur is die van boeren en nomaden die rondtrokken met hun kamelen, schapen en geiten - en sommigen doen dat nog steeds - in de woestijn. Kort samengevat is het een cultuur die gebaseerd is op gevoelens van wederzijdse solidariteit onder Arabieren, terwijl de hardheid van het bestaan in een woestijn ook weerspiegeld wordt in de hardheid van de regels die moeten worden nageleefd. Streng maar rechtvaardig. Die solidariteit onder mensen komt tot uitdrukking in de gastvrijheid die Arabieren hebben t.o.v. vreemdelingen. De hardheid van straffen kennen we uit de berichtgeving over de Arabische wereld: veel meer dan in onze maatschappij is de bedoeling van straffen dat eventuele wetsovertreders tevoren afgeschrikt worden. Dat is ook in ons rechtssysteem wel een belangrijk element, maar bij ons is het rechtssysteem er toch daarnaast veel meer op gericht om wetsovertreders tijdens hun vrijheidsstraf weer rijp te maken voor de maatschappij waarin men dient te functioneren.

En zo hebben we in deze regio dus inderdaad straffen als zweepslagen, amputaties, en in extreme gevallen zelfs de doodstraf door onthoofding. Alles om te voorkomen dat men over de schreef gaat.

Een probleem dat zich kan voordoen als een westerling in deze regio vertoeft, is dat hij zich niet bewust is van de regels die gelden, en dat hij er bovendien van uitgaat dat het bij een overtreding van die regels met straf wel niet zo'n vaart zal lopen. Dat is een misvatting. Probeer nooit iets te stelen, ook niet zomaar een tomaatje uit een kistje op de markt. Je kunt je sowieso al niet verschuilen achter het argument dat je niet wist dat het niet mag, want het mag bij ons ook niet. Zoals al eerder vermeld, is een Arabier juist eerder geneigd zich gastvrij op te stellen tegenover wildvreemden. En als u een paar omgangsregels in acht neemt, kan een verblijf in de Arabische wereld bijzonder aangenaam zijn.

Nog wat tips voor wat betreft islamitische gewoonten:

Vijf maal per dag wordt gebeden naar Mekka: we denken altijd dat moslims naar het oosten bidden, maar ze bidden naar Mekka, en dat is vanuit de Golflanden bijna pal naar het westen. De rustdag is de vrijdag. Op die dag gaan de meeste moslims naar de moskee om te bidden. Loop nooit zomaar een moskee binnen. Als het is toegestaan, doe dan uw schoenen uit bij de ingang, zorg dat uw armen en benen bedekt zijn. De meeste onder u zullen van huis uit christenen zijn. Weet goed dat het in de Arabische landen verboden is om te proberen moslims te bekeren tot het christendom. Daarop staan zware straffen.

Wanneer u een Koran wordt overhandigd, toon dan respect voor het boek. Het is in de ogen van Moslims niet alleen een heilige tekst, maar ook een heilig voorwerp. Hetzelfde geldt voor briefjes met korte teksten in het Arabisch; nooit tot een prop maken en weggoien, maar netjes opvouwen, in de linkerborstzak doen, en de gever bedanken. De tekst kan een spreuk uit de Koran zijn, die wordt uitgedeeld om te controleren hoe Nederlandse militairen met heilige teksten omgaan. Bij terugkeer in de compound kan de aanwezige tolk een vertaling leveren.

10.8 Beeld van het Westen

Gevolgen van 11 september

Er is met name na de vorige Golfoorlog, en vooral na de aanslagen van 11 september, het een en ander veranderd in de Golfregio. Men is niet meer onvoorwaardelijk gelukkig met de aanwezigheid van westerlingen in de regio. Dat geldt bijvoorbeeld niet voor een land als Koeweit, want die hebben hun bestaan te danken aan de coalitie olv Amerika die Irak terugjoeg over de grens. Maar in bijv. Saoedi-Arabie komt steeds meer weerstand tegen de duidelijke westerse aanwezigheid. Zeker na 11 september groeide de angst dat de bevolking in het Midden Oosten mannen als Osama Bin Laden massaal steunt. Het is echter een misvatting te denken dat in de Arabische wereld alle moslims aanhanger van Bin Laden zijn. Recente aanslagen zoals die in Turkije laten bovendien zien dat ook moslims nu slachtoffer worden van terroristische aanslagen. Wat zeker is, is dat veel Arabieren de politiek van de Amerikanen zat zijn. Zij zien de Amerikanen en hun optreden als arrogant. Ze hebben sterk het gevoel dat westerlingen erop uit zijn de islam te ondermijnen en zien ook de oorlog van 2003 tegen Irak, als een aanval van het christendom tegen de islam. Velen zijn er ook van overtuigd dat de enige reden waarom Amerika zich druk maakt om Irak de olie is. Al-Qaida en oude aanhangers van Saddam Hoessein, de Baathisten, maken handig gebruik van deze ongenoegens en misbruiken die voor eigen doeleinden.

Een andere reden waarom er wantrouwen jegens de Westerse troepen bestaat, is het beeld van het Westen dat de Iraakse bevolking onder Saddam heeft gekregen. De media werden door Saddam volledig gecontroleerd. Per definitie werd het Westen zeer negatief afgebeeld, want dat paste in de strategie van Saddam Hoessein. Verwacht dus niet dat alle Irakezen in één keer 100% positief denken over het Westen. Het constante wantrouwen dat Saddam Hoessein jegens het Westen heeft gepredikt, zal absoluut nog zijn sporen achterlaten.

Mocht u zich in het gezelschap van Arabieren bevinden, vermijdt dan onderwerpen als religie of politiek. Doe ook geen beledigende uitlatingen over een lokale leider. Ga mensen ook niet uitleggen wat de zegeningen van westerse democratieën zijn. Het leidt vaak tot

grote ergernis bij Arabieren.

Wij hebben een vrije pers, en vrijwel alles mag worden geschreven en gezegd. In Arabische landen is men nog steeds grotendeels afhankelijk van nieuwsvoorzieningen die in handen zijn van de nationale overheden. Ze lezen en horen dus vaak niet hetzelfde

als wij, maar zien de wereld door een bril die door de overheid is geslepen. Zo was ook het Irak van Saddam. Nu is de persvrijheid groter dan ooit tevoren. Van de vrijheid om te demonstreren wordt ook veelvuldig gebruik gemaakt. Voor de meeste Irakezen is de verandering van een eenzijdige, volledig gecontroleerde informatiestroom naar een open en vrije informatievoorziening wel heel plotseling gegaan.

Een nieuwszender die wel onafhankelijk is, is Al-Jazeera, maar deze zender bericht weer vaak over onderwerpen waarover de regimes in het Midden-Oosten vaak liever zwijgen, zoals de roep om meer democratische regimes, die ook in Arabische landen weerklinkt. Houdt er ook rekening mee dat Nederlanders bekend staan in het Midden-Oosten als fervente supporters van Israël. In Arabische landen wordt dat niet gewaardeerd. Veel Arabieren, zoals ook onlangs de A.E.L. van Abu Jahjah liet horen, hebben nog steeds het bestaan van de staat Israël niet geaccepteerd. Een onderwerp als Israël kun je dan ook beter laten rusten. In sommige Arabische landen was het zelfs tot voor kort verboden de naam 'Israël' uit te spreken; als je naar het land wilde verwijzen, dan diende je te spreken over de 'zionistische entiteit'.

Hoofdstuk II

Arabisch woordenboek en nuttige uitdrukkingen

Het Arabisch alfabet wordt geschreven van rechts naar links, maar cijfers van links naar rechts. Er zijn 28 karakters, allemaal medeklinkers en 10 cijfers. Klinkers worden niet geschreven, maar er worden 3 tekens gebruikt voor een correcte uitspraak. In het Arabisch worden geen hoofdletters gebruikt, maar elke letter heeft een verschillende vorm, afhankelijk van de positie in het woord; aan het begin, in het midden, aan het eind, of alleenstaand. G wordt uitgesproken zoals in Engels 'give' (Vet gedrukt betekent de nadruk leggen: een apostrof betekent een pauze).

II.1 Veel gebruikte uitdrukkingen

Nederlands	Arabisch	Nederlands	Arabisch
Ja	Aywaa	Ik heb dorst	aana aatshan
Nee	Laa	Ik ben moe	aana taa'aabanaa
Alstublieft	min faadlaak	Ik ben verduwd	aana toht
Welkom	aahlaan wa saahlaan	Haast	bisor'aa
Dank U	Shokran	Niet roken	Maamnoo'al taadkheen
Hallo	marhaba	Kom hier	Taa-aal Hoona
Hoe gaat het ermee?	keef halaak?	Kom naar buiten	Itlaa'/Inzil
Goede morgen	Sobah alkher	Ga daar naar toe	Rooh Hoonaak
Goeden avond	maasa alkher	Handen omhoog	Eer Faa' aydaka
Goede nacht	Laylaa saaidaa	Halt	Kif
Goedendag	maa as saalamaa	Leg je wapens neer	Ilkee Asleehatak
Excuseert u mij	asfaa	Ga zitten	Idjlis
Waar?	aayn?	Blijf daar staan	Kif Hoonaak
Wanneer?	Maati?	Je bent een gevangene	Aanta Sajeen
Wat?	ma?	Spreekt u Engels?	haal taataakaalaam
			Englizi?
Hoe?	kayf?	Ik begrijp het	aana aafhaam
Hoeveel?	Kaam?	Wat?	ma?
Wie?	Maan?	Hoe?	kayf?
Waarom?	Limaza?	I begrijp het niet	aana laa aafhaam
Welk?	ay?	Kunt u me helpen?	momkin tisa'idini?
Wat is dit?	ma esm haaza?	Ik heb honger	aana gaa'anaa.
Wat betekent dit?	ma maa'ni haaza?		

11.2 Cijfers

Nederlands	Arabisch	Nederlands	Arabisch	Nederlands	Arabisch
Een	wahid	Zeven	sabaa	Dertien	thalattash
Twee	Thnayn	Acht	thmanyā	Veertien	arbaatash
Drie	Thalatha	Negen	tisaa	Vijftien	khamastash
Vier	Arbaa	Tien	ashara	Zestien	siftash
Vijf	Khamsa	Elf	ihdash	Zeventien	sabaatash
Zes	Sitta	Twaalf	thnash	Achttien	thamantash

11.3 Woordenboek

Nederlands	Arabisch	Nederlands	Arabisch
Arm (lichaam)	zaara'	Licht	khaafif
Been	sag	Lucifers	ood sagab
Berg	il-djabal	Markt	Sook
Boek	Ketab	Medicijn	Daava'
Brug	al koobri	Mes	saakin
Cola	bibsi (Pepsi)	Moskee	al jamī'
Deken	Baataniye	Open	maaftuh
Dicht	maa'ful	Politie	bolis
Dichtbij	Kaarib	Radio	radyo
Eerste hulp kit	ilbah is'aafaat aawaalliyaa	Rivier	al naahr
Flitslicht	baatariyaa	Schoenen	hiza
Fout	Gaalaat	Snel	saari'
Gebouw	al maabni	Stad	il-midiena
Goed	Sahh	Strand	al shati
Golf	al khaalij	Taxi	taaksi
Groot	Kaabir	Thee	sjaai
Handschoenen	Jowanti	Toilet	al twaaleet
Haven	al mina	Toren	al borj
Heet	Sakhen	Uitgang	khoroof
Hoed	kobaa'aa	Ver	baa'id
Hoofd	raa'aas	Verband	Aasaabe
Hoofdweg	taarig	Vroeg	mobaakir
Horloge	sa'aah	water	mojja
Hospitaal	mostaashfi	woestijn	is-sahra
Ingang	Dokhool	zand	ir-raml
Insecten verdelger	tarid lilhaashaarat	Zee	al baahr
Jas	mi'taf	Zeekust	shati al Baahr
Kaart	khaarita	Zeep	saboon
Kameel	il-djamal	Zon	isj-sjams
Klein	Saagir	Zout water	mojja maalha
Koffie	Gahwa	Zwaar	taagil
Koud	Barid		
Laat	mit'akher		
Langzaam	Bati		

11.4 Militair Woordenboek

Nederlands	Arabisch
Air Defense	defa'jawi
Amfibisch	baar ma'i
Anti lucht artillerie	maadta'iyeh modade al-ta'erat
Anti tank artillerie	maadfa'iyeh modade al-daababat
Artillerie	maadfa'iyeh
Bataljon	kaatibeh
Camouflage	taamooyeh
Chemisch Wapen	saalah Kimaaawi
Divisie	faaraageh
Garnizoen	hamieh
Genie	mohandes
Helikopter	helicoopter
Hoofdkwartier	giadeh
Howitzer	hawetzer
Infanterie	mosha'e
Korps	Filg
Landmacht	jish
Latitude	khat al-aarad
Longitude	khat al-tool
Luchtvaart	tiran
Mijneveld	haagi al-laagam
Mortier	hawen
Munitie	zaakhireh
Peloton	faasileh
Radar	radar
Verkenning	'estaatla'
Vliegtuig	ta'ereh
Vliegtuig Carrier	hameleh ta'erat
Vliegveld	motar

Voor aanvraag van tolkdiensten, voorlichting over werken met tolken en overige zaken met betrekking tot tolkinzet kunt u zich richten tot:

SMID - Talencentrum
 Bureau Tolkdiensten Defensie (B-TDD)
 MPC 41 A
 Postbus 9012
 6710 HC EDE
 tel.nr.: 0318-681997 / *06 678 81997
 e-mail: tolkdiensten.defensie@rnla.mindef.nl

Hoofdstuk 12

Irak en de islam

12.1 Ontstaan van de islam

De islam¹ is rond het jaar 600 van onze jaartelling² ontstaan in de handelsrepubliek Mekka, in een gebied dat bewoond werd door Arabische stammen. Naast de invloed van deze bedoeïenencultuur, is ook de aanwezigheid van joden en christenen van groot belang geweest voor het ontstaan van de islam. De vroege tijd van de islam, de laatste van de drie grote monotheïstische religies, is in historisch opzicht betrekkelijk goed gedocumenteerd.

12.2 Stichting

De stichting van de islam is geheel terug te voeren op één man, Mohammed. Hij werd geboren rond het jaar 570 na Christus, verloor al vroeg zijn ouders en kwam in dienst van een handelaar. Hij huwde op 25-jarige leeftijd een 40-jarige rijke weduwe. Tijdens een retraite kreeg hij een visioen. Hij werd opgeroepen om profeet te zijn en te reciteren wat hem door de engel Gabriël werd gedictéerd. Pas later werden deze passages in schrift vastgelegd. Mohammed was een goed diplomaat en organisator en was anders dan andere religiestichters geen asceet of pacifist. Aanvankelijk leunde hij sterk tegen het jodendom aan en zag in Mozes een belangrijke figuur. Later kreeg Abraham als profeet een centrale rol (Abrahams weggezonden zoon Ismaël wordt door Arabieren beschouwd als hun stamvader).

Toen de joden hem niet wilden volgen en de christenen hem afwezen³, ging Mohammed zijn eigen weg en verruilde letterlijk en figuurlijk de oriëntatie van de islam op Jeruzalem in voor die op Mekka. In de eeuwen die volgden na de dood van Mohammed, werd de islam door Arabische stammen over een groot gebied verspreid. Tegenwoordig is de islam de religie van de meerderheid van de bevolking in een groot aantal landen in Noord-Afrika en Azië (tot in Indonesië).

De moskee in Mekka, waar bedevaartgangers uit de hele wereld tijdens de hadj zeven maal rond de Ka'aba (het zwarte gebouw in het midden) lopen. Volgens islamitische overlevering werd de Ka'aba gebouwd door Adam en later herbouwd door Mozes en zijn zoon Ismaël.

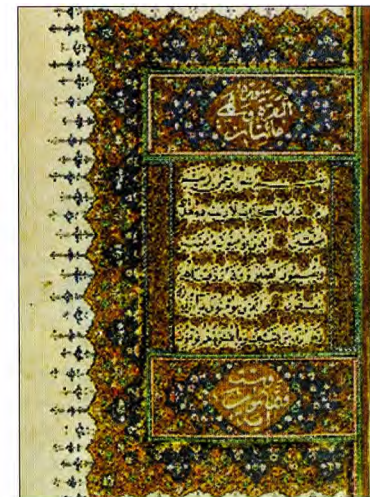
¹ Een 'moslim' is een volgeling van de islam. Het Arabische woord 'islam' (spreek uit *islaam*) betekent letterlijk 'onderwerping [nl. aan Allah]'. Het Arabische woord Allah (spreek uit *allaah*) betekent letterlijk 'de God', en met 'Allah' wordt door de moslims dezelfde God bedoeld als die welke door joden en christenen wordt aanbeden.

² De islam kent ook een eigen jaartelling. Doordat deze is gebaseerd op standen van de maan, in tegenstelling tot de Gregoriaanse kalender, die gebaseerd is op standen van de zon, is een islamitisch jaar ongeveer 11 dagen korter dan een zonnejaar van onze jaartelling. Islamitische feestdagen vallen dan ook ten opzichte van de westerse kalender ieder jaar 11 dagen eerder. Deze zogenaamde Hijra jaartelling startte in het jaar 622 van onze jaartelling. Nieuwjaarsdag van het jaar 2000 van onze jaartelling viel in 1420 Anno Hijra.

³ In de joodse traditie wordt Jezus niet erkend als Messias of als Zoon van God, en in de islam wordt Jezus wel erkend als een van de profeten en als Messias, maar niet als Zoon van God.

12.3 Heilige schrift

De islam kent maar één heilige schrift, de Koran. Daar deze door de engel Gabriël letterlijk aan Mohammed is gedictéerd is de tekst heilig en onveranderlijk en de taal waarin het boek geschreven is (het Arabisch) heilig. De Koran bestaat uit verzen die aan Mohammed in Medina en Mekka werden geopenbaard. De verzen (soera's) zijn in de Koran in volgorde van lengte gerangschikt (met uitzondering van de eerste soera staan de langste vooraan en de kortste achteraan). De Koran is (volgens westerse wetenschappers) overigens pas na Mohammeds dood voltooid. Het boek bevat veel elementen en personen uit de joodse en de christelijke bijbel. Mozes, Abraham, Isaak, de grote profeten, Maria, Jezus: allen hebben een plaats in de islam⁴.

12.4 Leer

De leer is betrekkelijk eenvoudig: Er is één God en Mohammed is Zijn Profeet. De aan Mohammed gedicteerde Koran bevat de gehele openbaring en is een kopie van het origineel dat bij God berust. De Koran moet dan ook heel letterlijk worden genomen en gelezen in de taal waarin deze gegeven is⁵. God dient nadrukkelijk eer te worden gebracht. Het rituele gebed is daarbij erg belangrijk. De mens wordt beoordeeld op zijn goede en slechte daden. Net als in de joodse en christelijke leer, is er het geloof in de komst van de Messias (in het Arabisch *mahdi*), het laatste oordeel en de opstanding van de doden. De islam kent van origine geen scheiding van 'kerk en staat'. Mohammed was religieus én politiek leider tegelijk. Fundamentalistische moslims streven ernaar de op de godsdienst georiënteerde staat (of beter de verloren gegane eenheid van godsdienst en staat) weer in te voeren en de *sjarie'a*, de op de Koran gebaseerde rechtspraak, te herstellen.

12.5 Leefregels

Deze komen in het algemeen sterk overeen met die van het jodendom en het christendom. Daarnaast is er een aantal specifieke voorschriften waar de moslim zich aan te houden heeft. Deze voorschriften worden "de vijf zuilen van de islam" genoemd Deze zijn:

1. Het uitspreken van de geloofsbelijdenis ('Er is slechts één God en Mohammed is Zijn profeet') (de *sjahaada*)
2. Vijf maal per dag het rituele gebed verrichten (de *salaat*, op vrijdag in de moskee)⁶

⁴ Joden en christenen worden in de islam erkend als 'mensen van de [heilige] schrift'. Zij hebben daardoor een hogere status, hoewel niet gelijk aan die van moslims, dan aanhangers van andere religies. Dat westerlingen soms zeggen zonder geloof te zijn, wordt door de meeste moslims als volstrekt onbegrijpelijk ervaren.

⁵ Aangezien de Koran is geopenbaard in het Arabisch, en deze taal integraal onderdeel is van deze openbaring, kan de Koran volgens orthodoxe moslims niet vertaald worden. Een vertaling wordt daarom als een 'commentaar op de Koran' beschouwd.

⁶ Deze gebeden zijn bij zonsopgang, rond het middaguur, later in de middag, bij zonsondergang en in de avond. Men bidt met het hoofd gericht naar Mekka, de meest heilige stad in de islam. Vanuit Irak is dat ongeveer in zuid of zuid-westelijke richting.

3. Het afdragen van een bijdrage voor de armen (de *zakaat*)⁷
4. Het vasten tijdens de maand ramadan (van zonsopgang tot zonsondergang)⁸ (de *saum*)
5. Tenminste één maal in zijn/haar leven dient men op bedevaart te gaan naar Mekka, mits men zich dit financieel kan veroorloven (de *hadj*).

Naast deze vijf zuilen van de islam die voor alle moslims gelden, zijn er nog twee grondbeginselen ('kleinere zuilen'). De *djihaad*⁹: de verplichting om islamitisch grondgebied, gedachtegoed en instellingen te verdedigen. Voorts is men verplicht goede daden te verrichten, en kwade gedachten, woorden en daden te vermijden. Voor wat betreft de verplichting van bedevaart naar Mekka, geldt voor sji'ieten dat zij in plaats daarvan ook de heilige plaatsen Najaf, Kerbala of Masjhad (in Iran) mogen bezoeken (zie verder onder).

Naast deze geboden, kent de islam ook een aantal verboden. Een bekend verbod is bijvoorbeeld dat op het gebruik van alcohol. Hoewel veel moslims zich om die reden van alcohol onthouden, is de moraal wat dat betreft in Irak vrijer dan in landen als Iran of die op het Arabisch schiereiland.¹⁰

In veel andere landen in de regio dan Irak geldt een rechtssysteem dat is gebaseerd op de regels in de Koran en de leefwijze van de Profeet Mohammed (bijv. in Iran en landen op het Arabisch schiereiland). De islamitische wet (Arabisch *sjarie'a*) wijkt op een aantal punten af van het westerse rechtstelsel.

12.6 Richtingen in de islam

Als gevolg van een opvolgingskwestie rond kalief 'Ali ontstond er ca 30 jaar na Mohammeds dood een splitsing in sji'ieten, de aanhangers van 'Ali (nu onder meer in Irak, Iran, Syrië, Jemen) en soennieten (de aanhangers van een tegenkalief (in Saoedi-Arabië, veel Noord-Afrikaanse landen waaronder het belangrijke Egypte). Binnen de soennitische islam zijn vier hoofdstromingen (rechtsscholen)¹¹. Uit de Hanbalitische rechtsschool zijn de wahhabieten als puriteinse, ultra-orthodoxe beweging voortgekomen, die oorspronkelijk in Saoedi Arabië sterk vertegenwoordigd waren (daar nu afgezwakt) en nu in groepen als de Talibaan (Afghanistan) hun voortzetting vinden. Een sterk vrijzinnige traditie vergelijkbaar met die in het jodendom en het christendom ontbreekt in de islam. Landen als Turkije, Egypte en Indonesië kennen, mede onder invloed van niet-islamitische minderheden, minder orthodoxe varianten van de islam. Mohammed werd als geestelijk en wereldlijk leider (niet als profeet!) opgevolgd door een kalief. Sinds de opheffing van het Turkse kalifaat in 1922 (na de val van het Ottomaanse rijk) kent de islam geen centraal gezagspunt meer.

⁷ De hoogte van de bijdrage mag de gever zelf bepalen, maar 2,5 procent van het netto inkomen is aanbevolen.

⁸ Ramadan is de negende maand van het islamitische jaar. Reizigers, soldaten, zieken, kinderen, ouden van dagen en zwangere vrouwen zijn vrijgesteld van deze verplichting te vasten. Het wordt door moslims zeer gewaardeerd als ook niet-moslims zich tijdens deze maand overdag onthouden van eten, drinken of roken in het openbaar.

⁹ Hoewel de term *djihaad* (vaak gespeld als *jihad*) in het westen meestal wordt vertaald met 'heilige oorlog', heeft de term voor de meeste moslims een veel bredere betekenis. De letterlijke betekenis is 'inspanning', en zo valt bijvoorbeeld de persoonlijke inspanning die een gelovige zich moet getroosten om zich te verzetten tegen allerlei on-islamitische verleidingen ook onder deze term.

¹⁰ Met de opkomst van religieus geïnspireerd gezag, dat het machtsvacuüm na het vertrek van het Saddam regime probeert te vullen, zal de tolerantie in Irak t.o.v. het gebruik van alcohol naar verwachting afnemen.

¹¹ Volgers van de verschillende rechtsscholen worden Hanbalieten (bijv. Saoedi's), Hanifieten (bijv. Turken), Malikieten (bijv. Marokkanen en Egyptenaren) en Sjafi'ieten (bijv. Koerden, Indonesiërs) genoemd.

12.7 Seculier regime

Hoewel het overgrote deel van de Iraakse bevolking uit moslims bestaat, was het regime van Saddam Hussein, die in 1979 de absolute macht naar zich toetrok, niet religieus geïnspireerd. Saddam was leider van de Iraakse tak van de Ba'ath partij¹², wat een socialis-tische (dus niet-religieuze) partij is met een Arabisch-nationalistische agenda. Deze Ba'ath partij kwam in Irak in 1963 aan de macht. Pas veel later probeerde Saddam meer steun onder zijn bevolking te krijgen door zich nadrukkelijk in het openbaar als moslim te ver-tonen.

In 1991 werden voor dat doel ook de woorden *Allahu 'akbar* 'God is groot' tussen de drie sterren in de Iraakse vlag opgenomen. Dankzij de inspanningen van de Ba'ath, met als financiële basis de inkomsten uit oliewinning¹³, heeft een groot gedeelte van de Iraakse bevolking scholing gehad. In een grote stad als Bagdad namen ook vrouwen volop aan het arbeidsproces deel en konden zij, zeker in vergelijking met naburige Arabische landen, zich relatief vrij in de

maatschappij bewegen. Zoals in veel landen het geval is, heeft de plattelands-bevolking buiten de steden een meer traditionele leefstijl.

12.8 Bevolking van Irak: Arabieren, Koerden, Assyriërs en Turkmenen

Hoewel het regime van Saddam in principe seculier was, was (en is nog steeds) het overgrote deel van de Iraakezen moslim. Irak is voor wat betreft de ethnische en religieuze achtergronden van zijn inwoners ruwweg in drie gebieden in te delen:

Het bergachtige gebied in het noordoosten, waar een meerderheid woont van Koerden¹⁴. Deze Koerden vormen een aparte bevolkingsgroep -tussen de 15 en 20% van de Iraakse bevolking- die qua taal (Koerdisch: een Indo-Europese taal, i.t.t. tot Arabisch, wat een Semitische taal is), ethniciteit en cultuur een eigen identiteit hebben, hoewel de meesten qua religieuze achtergrond wel soennitische moslims zijn.

Daarmee komen we op een tweedeling binnen de islam, die in de regio, en zeker ook in Irak relevant is. Deze kwam boven al ter sprake: de tweedeling is die van de soennitische islam, en die van de sji'itische islam. Het verschil tussen deze hoofdstromingen binnen de islam gaat terug op een meningsverschil over wie de rechtmatige opvolger van de Profeet Mohammed was nadat deze in 632 stierf (zie onder voor een korte geschiedenis). Een blik op de kaart van Irak leert dat sji'ieten in hoofdzaak het zuiden van het land bevolken. Tussen de Koerden en de Iraakse sji'ieten wonen de soennieten, min of meer in het centrale gedeelte van Irak.

¹² In Syrië is een rivaliserende tak van de Ba'ath partij aan de macht.

¹³ Na Saoedi Arabië heeft Irak het meeste olie in de grond: ongeveer 10% van de wereldwijd aangetoonde reserves.

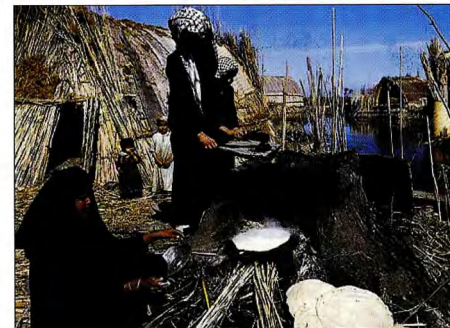
¹⁴ Koerden wonen verder ook in Noord-Syrië, Zuid-Turkije, Noord-Iran en in Azerbeidjan

Distribution of Ethnoreligious Groups and Major Tribes

Ethnic Group	Estimated Population	Also Found in	Religion	Language
Arabs	16 to 20 million	Throughout North Africa and the Middle East, Iran	65-80 percent Shia, 20-30 percent Sunni, less than 5 percent Christian	Arabic (Iraqi dialect)
Kurds	3.6 to 4.8 million	Turkey, Iran, Syria, Armenia, Georgia, Azerbaijan	Mostly Sunni, Shia, and Yazidi minority	Kurdish
Turkomans	300,000 to 800,000	Related to other Turkic peoples in Turkey, Azerbaijan, Iran, and Turkmenistan	Primarily Sunni	South Azeri Turkish
Others	As many as 1 million	Mostly Christians, Iranians, and other groups found in the Middle East	At least 50 percent Christian; Shias, Sunnis, and members of other religions account for the balance	Mostly Arabic, some Persian and other languages

Een heel bijzondere groep Irakezen zijn de zogenaamde 'moeras-Arabieren' (Arabisch Ma'daan). Al duizenden jaren lang leefden deze Ma'daan in van riet gevlochten drijvende dorpen in de moerassen ten noorden van Basra. Deze moeras-Arabieren worden vaak genoemd als afstammelingen van de vroegste bewoners van Mesopotamië, de Soemeriërs, die het gebied zo'n 5000 jaar geleden bevolkten. Zij leven hoofdzakelijk van waterbuffels -die op de oevers grazen- en visserij (de meeste

Irakezen in de vruchtbare gebieden zijn afhankelijk van landbouw). Helaas leeft dankzij Saddam nog slechts een klein gedeelte van deze groep mensen op deze traditionele manier; de moerassen zijn voor zo'n 90% drooggevalen door de stuwdammen die in de Eufraat en de Tigris zijn gebouwd, en het kanaal, waardoor het meeste water nu om de moerassen heen wordt gevoerd. De moerassen werden zo doelbewust drooggelegd, omdat veel van de sji'itische rebellen uit het zuiden na de mislukte opstand na operatie Desert Storm de moerassen in waren gevlucht om aan Saddams wraak te ontkomen. Naast deze rebellen, werden ook de oorspronkelijke moerasbewoners in grote aantallen door Saddams leger vermoord of op de vlucht gejaagd (velen zijn naar Iran gevlucht).

In de woestijngebieden zijn verder nog hier en daar Arabische nomaden aan te treffen die daar rondtrekken met hun kamelen en kleinvee.

Andere minderheden in het noorden van Irak zijn de Turkmenen (een groep van naar schatting 1 a 1,5 miljoen van aan Azerbeidjani's en Turken verwante en in meerderheid soenitische moslims, hoofdzakelijk rond Kirkuk) en Assyriërs (een ethnisch aparte groep -Semitisch, maar niet Arabisch- van christenen in het noorden van Irak, naar schatting tussen de 1 en 2 miljoen in aantal). Geen van deze beide groepen werd onder Saddam als ethnische groep erkend.

12.9 Korte geschiedenis: de begintijd van de sji'a

Na de dood van de stichter van de islam, de Profeet Muhammad, in 632 van onze jaartelling, werd de nieuwe geloofsgemeenschap van moslims geleid door een viertal elkaar opvolgende kaliefen¹⁵. Hoewel een aantal van de volgelingen van de profeet een voorkeur hadden voor 'Ali (neef van de Profeet Muhammad, en door zijn huwelijk met Fatima ook zijn schoonzoon) als opvolger voor het leiderschap¹⁶, werd door een meerderheid van

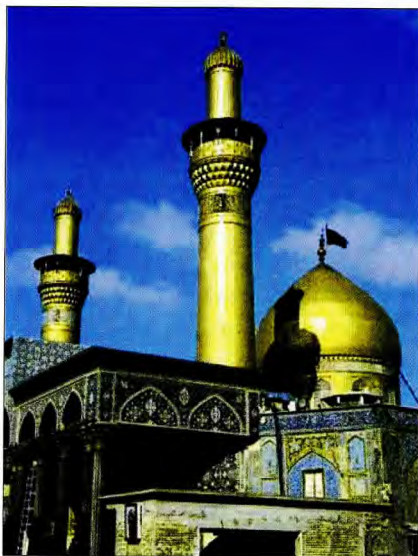
¹⁵ Het woord kalief (spreek uit chalief; ons Nederlandse woord 'kalief') betekent letterlijk in het Arabisch 'plaatsvervanger [n.l. van de Profeet]'.

de moslimgemeenschap Abu Bakr (schoonvader van de Profeet) als leider gekozen. De minderheid die zich rond 'Ali als opvolger van de Profeet had geschaard stond bekend als sji'at 'Ali, wat Arabisch is voor 'de partij van 'Ali'. De (latere) soennieten waren voor een systeem van gekozen opvolgers, terwijl de (latere) sji'ieten een systeem van erfopvolging voorstonden.

Abu Bakr werd zo de eerste van deze vier 'rechtgeleide kaliefen', zoals zij in de soennitische islam worden genoemd. Hij werd opgevolgd door 'Umar (of Omar), die op zijn beurt werd opgevolgd door de derde kalief 'Uthmaan (of Osman)¹⁷. Deze werd door sympathisanten van 'Ali vermoord, zodat 'Ali in 656 de vierde 'rechtgeleide kalief' werd. 'Ali wist als leider echter niet het vertrouwen van alle moslims te winnen, en werd zelf in 661 door aanhangers van Mu'aawiya vermoord. Na hem nam Mu'aawiya zijn plaats in als leider van de moslims, hoewel de rechtmatige opvolger van 'Ali volgens de (later zo genoemde) sji'ieten 'Ali's oudste zoon Hasan was¹⁸.

De sji'ieten die in Kufa, in Zuid-Irak, verbleven weigerden deze Mu'aawiya als kalief te accepteren, maar wilden wachten om na de dood van Mu'aawiya -nadat Hasan had afgezien van opvolging- Husayn (of Hussein: hij was de jongere broer van Hasan, zoon van 'Ali en kleinzoon van de Profeet) tot leider van de moslims te benoemen¹⁹. Husayn werd echter in het jaar 680 met 72 volgelingen door een overweldigende meerderheid van rond de 30.000 aanhangers van Mu'aawiya in een veldslag bij Karbala (niet ver van Kufa) gedood. Zijn lichaam werd in Karbala begraven (waar nu een gouden koepel staat)²⁰.

Nog jaarlijks²¹ wordt Hoesseins martelaarsdood tijdens 'Ashura (spreek uit 'asjoera, op de tiende van de maand Muharram volgens de islamitische kalender) met veel bloederig vertoon (door zelfgeseling) tijdens processies door de straten van Kerbala herdacht²².

Als leiders van de sji'ieten traden zogenaamde 'imams' (van wie 'Ali de eerste was) op. Uitsluitend rechtstreekse

afstammelingen van de Profeet konden voor deze positie in aanmerking komen. In het sji'itische geloof heeft de imam²³ een speciale plaats tussen de gelovigen en God; hij kan voor de mens bemiddelen²⁴. Een sji'itische imam wordt als onfeilbaar en zonder zonden beschouwd, en ontleent daaraan zijn religieuze autoriteit.

Binnen de sji'a vond vervolgens weer een aantal afscheidingen plaats. Zo zijn er Ismailieten (die ook wel 'zeveners sji'ieten worden genoemd). De overgrote meerderheid van de sji'ieten bestaat echter uit 'twaalver sji'ieten'²⁴. Twaalver sji'ieten geloven dat met de terugkomst op aarde van de twaalfde imam als verlosser, die tijdens zijn periode als imam (als jongetje) op mysterieuze wijze verdween (in het jaar 873), de dag des oordeels zal worden ingeluid²⁶. Sji'ieten in Iran²⁷ en Irak (60 à 65%) vormen in beide landen een meerderheid van de bevolking, maar op het totaal aantal moslims in de wereld zijn zij een minderheid van zo'n 10%; de overige 90% zijn in overgrote meerderheid soennitische moslims²⁸.

21 De afgelopen jaren was deze jaarlijkse herdenking echter door Saddam verboden

22 Anders dan in de soennitische islam, staat in de sji'itische islam sindsdien 'het lijden in tegenspoed' en 'het martelaarschap' centraal.

23 In de soennitische islam is een imam niet meer dan iemand die voorgaat in gebed. Het woord imam (spreek uit imaam) heeft bij soennieten dus niet dezelfde betekenis als bij sji'ieten.

24 Hoewel in de praktijk miljoenen soennieten de graven van heiligen bezoeken, is in de soennitische islam menselijke tussenkomst tussen de mens en zijn Schepper officieel niet geaccepteerd.

25 De woorden 'zeveners' en 'twaalver' verwijzen naar het aantal imams (leiders van de sji'ieten) dat voorafging aan de afscheiding van de subsecte. Zo scheidden de 'zeveners' zich af van de hoofdstroom van de sji'ieten na de zevende imam Isma'iel (of Ismail, die daarom ook wel Ismailieten worden genoemd). De tegenwoordige leider van de Ismailieten is de Agha Khan.

26 Vele sji'ieten hadden de stille hoop dat Ayatollah Khomeini, die in 1979 de Sjah van Iran (Reza Pahlavi) verjoeg, de teruggekeerde twaalfde imam was. Hoewel Khomeini dit nooit zelf heeft beweerd, kwam hem dit 'misverstand' niet slecht van pas.

27 In de 16e eeuw werd de sji'itische islam de staatsgodsdienst van Iran.

28 Het woord soenniet is afgeleid van het Arabische woord sunna (spreek uit soenna), wat betekent 'gewoonte [nl. de gewoontes en uitspraken van de Profeet]'. De 'soenna van de Profeet' is beschreven in de zog. hadith, een verzameling van overleveringen van verschillende bronnen over uitspraken en daden van de Profeet. Voor vrome moslims geldt de soenna als een stelsel van leefregels dat nageleefd dient te worden. Ook sji'ieten baseren hun religieuze dogma's op de Koran en hadith, maar hebben voor bepaalde tekstpassages in de Koran een andere uitleg dan soennieten en hanteren daarnaast een aantal bronnen voor hadith die door soennieten niet worden erkend.

16 Sji'ieten geloven dat de Profeet tijdens zijn leven duidelijk had aangegeven dat hij 'Ali het meest geschikt achtte om hem na zijn dood op te volgen.

17 De kaliefen Abu Bakr, Omar en Osman werden door sji'ieten niet erkend als rechtmatige leiders van de moslimgemeenschap.

18 Mu'aawiya was de stichter van de zogenaamde 'Umayyaden-dynastie' (hij stierf in 680), de kaliefen die in Damascus zetelden. Damascus was van 661 tot 750 de hoofdstad van het islamitische rijk. Na Damascus werd Bagdad de hoofdstad, waar de Abassiden-dynastie zetelde.

19 De volgelingen van 'Ali stonden bekend als de sji'at 'Ali, wat letterlijk 'de partij van 'Ali' betekent.

Van het Arabische woord sji'a(t) (partij) is het Nederlandse woord sji'iet afgeleid.

20 De tombe van Hussein is een van de heilige schrijnen die voor de sji'itische imams werden gebouwd. Deze heilige schrijnen zijn voor sji'ieten belangrijke bedevaartsoorden. Andere heilige schrijnen in Irak zijn o.a. te vinden in Najaf (ten zuid-westen van Bagdad), Kazimayn (nu een buitenwijk van Bagdad) en Samarra (ten noorden van Bagdad).

Hoewel er in de geschiedenis enkele sjii'itische heersers zijn geweest, zijn de sjii'ieten van Irak door de eeuwen heen eigenlijk altijd overheerst door de soennieten²⁹. Een verdenking tegen sjii'itische Irakezen is vaak dat zij eerder loyaal zouden zijn aan het sjii'itische regime in Iran dan aan Bagdad. Het is echter eerder zo dat Iraakse sjii'ieten het andere element van hun identiteit vooropstellen bij de bepaling van hun politieke loyaliteit; in overgrote meerderheid zijn zij zich Arabische sjii'ieten, die veel sterker verwantschap voelen met andere (zelfs ook soenitische) Arabieren dan met sjii'itische Perzen³⁰.

Een laatste voorbeeld van onderdrukking van sjii'ieten waren Saddams wraakacties, waarmee de opstand, die onder sjii'ieten tegen zijn regime was uitgebroken na de operatie Desert Storm, bloedig werd neergeslagen.

Hoofdstuk 13

Islamitische feestdagen

In tegenstelling tot de Westers-Christelijke kalender, telt de Islamitische kalender niet veel feestdagen. De twee meest belangrijkste perioden in het jaar zijn de vastenmaand Ramadan en de bedevaartsmaand Dhu 'l-Hijja. Alleen het **Suikerfeest** en het **Offerfeest** zijn officiële islamitische feestdagen, de andere zijn gedenkdagen die vaak vanuit culturele achtergronden gevierd worden. Moslims volgen een zuivere maankalender. De maand begint bij de nieuwe maan. Het moslimjaar telt 12 maanmaanden van afwisselend 29 en 30 dagen, in totaal 354 dagen. Hierdoor begint de islamitische kalender elk jaar circa 11 dagen vroeger in het zon-
nejaar van 365 dagen. Het islamitisch jaar volgt de koran, die aangeeft dat de zon en de maan door Allah geschapen zijn, en dat de maan de tijdmaat aangeeft. Het bepalen van de exacte begindatum van islamitische hoogtijdagen is soms moeilijk. Voor belangrijke vieringen, zoals voor het begin van de islamitische vastenmaand ramadan, kijken sommige groepen moslims naar de kalender, en andere naar de precieze maanstand. Veel moslims richten zich naar het moment waarop de maand in hun geboorteland gezien wordt. Door het tijdsverschil tussen de verschillende landen kunnen er nogal eens verschillen ontstaan in het tijdstip waarop een feest of viering begint. In onderstaande tabel de belangrijkste hoogtijdagen voor moslims:

Datum	Hoogtijdag	Byzonderheden
02-02-2004	Id-ul-Adha. Het offerfeest	Eenmaal in zijn of haar leven moet de moslim die daartoe lichamelijk en financieel in staat is, een pelgrimstocht naar de heilige stad Mekka in Saoedi-Arabië maken. Deze bedevaart, die "hajj" wordt genoemd, is een meerdaagse tocht die langs de heilige plekken voert die geassocieerd worden met de profeten Ibrahim en Mohammed, vrede zij met hen. Moslims die niet op bedevaart zijn, viëren op de tiende dag van de hajj in hun eigen land het offerfeest. Het is gebruik op dit feest dat een familie, die het zich financieel kan veroorloven, een offerdier koopt en dit ritueel laat slachten. Dit gebruik herinnert aan de liefde van de profeet Ibrahiem (vrede zij met hem) voor Allah. Ibrahiem (v.z.m.h.) was Allah zo toegewijd dat hij bereid was zijn zoon Isma'iel te offeren. Allah zond daarop een schaap dat Isma'iels plaats op het altaar in mocht nemen. Op Id-ul-Adha gedenken moslims deze gebeurtenis.
22-02-2004	Muharram/ Islamitisch nieuwjaar.	Op de eerste dag van de islamitische maand muharram herdenken moslims dat de profeet Mohammed (vrede zij met hem) en zijn volgelingen in het jaar 622 de stad Mekka verlieten en naar Medina verhuisden. Enkele generaties later zou de datum van deze verhuizing, in het Arabisch "al-Hijra" genoemd, als beginpunt voor de moslimkalender, de Hijri-kalender, worden genomen. De eerste dag van Muharram van het jaar 1 van de islamitische jaartelling komt overeen met 16 juli van het jaar 622 van de christelijke jaartelling.

²⁹ Doordat sjii'ieten door de eeuwen heen hebben blootgestaan aan vervolgingen, werd taqiyya ('dissimulatie') een van de basisprincipes van het sjii'itische geloof. Dit houdt in dat een sjii'itische moslim zijn religieuze identiteit verborgen mag houden (hij mag doen alsof hij een ander geloof belijdt), als zijn eigenlijke identiteit in een confrontatie met andersdenkenden hem lichamelijk schade zou kunnen berokkenen.

³⁰ Dit bleek tenminste het geval tijdens de Iraans-Iraakse oorlog van de tachtiger jaren van de vorige eeuw. Omgekeerd was het ook zo dat de bevolking van de Perzische provincie Khuzestan (Arabisch Arabistaan), welke Saddam had gehoopt te veroveren met deze oorlog en waar in meerderheid Arabieren wonen, loyaal bleef aan het sjii'itische bewind in Teheran. Of deze loyaliteiten na de verdrijving van het regime van Saddam zullen verschuiven is moeilijk te voorspellen.

02-03-2004 19-02-2005 09-02-2006	Ashura/ De tiende dag	In het jaar 623 van de christelijke jaartelling stelde de profeet Mohammed (vrede zij met hem) de tiende dag van de maand muharram in als vastendag. Deze dag werd later vervangen door de verplichte vasten gedurende de islamitische maand ramadan. Toch zijn er nog steeds veel moslims die op de tiende muharram vasten. Ashura is de tiende dag van muharram.
14-05-2004	Id-ul-Maulid/ De geboorte van de profeet Mohammed (vrede zij met hem)	De profeet Mohammed (vrede zij met hem) werd geboren op de twaalfde dag van "rabi-ul-awwal", de derde maand van het islamitische maanjaar. Deze datum komt overeen met het jaar 570 van de christelijke jaartelling. Deze gebeurtenis wordt in de gehele moslimwereld uitbundig gevierd. Thuis en in de moskee bezingen moslims het leven van de profeet.
24-09-2004	Lailat-ul-Meraj/ De hemelvaart van de profeet Mohammed (vrede zij met hem)	De 27ste van de islamitische maand rajab is de nacht van de reis van de profeet Mohammed (vrede zij met hem) van Mekka naar Jeruzalem, en zijn daaropvolgende reis naar de hemel. Deze miraculeuze gebeurtenis wordt 's avonds in de moskee, in de "gezegende nacht" herdacht. De engel Jibrail nam Mohammed (v.z.m.h.) in Mekka bij de arm, toen deze lag te slapen voor de moskee. Voor de poort van de moskee stond een wit rijdier. Het dier, Buraak, had vleugels aan zijn hoeven, waarmee het zich voortbewoog. Buraak vloog samen met Mohammed (v.z.m.h.) en Jibrail naar Jeruzalem. Op de berg van de tempel stopte Jibrail. Op het plein boven op de heuvel zaten Mozes, Jesaja, Jezus en nog vele andere profeten (vrede zij met hen allen). Na met hen gebeden te hebben klom Mohammed (v.z.m.h.) met behulp van een ladder, een meraj, naar de zeven hemelen. In de zevende, hoogste hemel zag hij Allah. Daarna keerde hij terug naar Mekka, waar niemand zijn verhaal geloofde. Deze overlevering heeft ervoor gezorgd dat voor moslims Jeruzalem, na Mekka, de heiligste stad is. Op de plek waar Mohammed (v.z.m.h.) volgens de overlevering naar de zevende hemel ging, werd later de Al-Aqsa moskee gebouwd.
12-10-2004	Lailat-ul-Baraat/ De nacht van de lotsbezegeling	De veertiende nacht van de islamitische maand sha'baan wordt Lailat-ul-Baraat genoemd. Het is een nacht van gebed en meditatie, vergeving van zonden en bepaling van het lot. Allah stelt in deze nacht vast wie er in het komend jaar zullen sterven en wie er geboren zullen worden.

15-10-2004 t/m 13-11-2004 04-10-2005 t/m 02-11-2005	Ramadan/ Vastenmaand	De maand ramadan begint als twee moslimgeleerden de nieuwe maansikkel aan de hemel zien staan. Vanaf dit moment mogen volwassen moslims de gehele maand tussen zonsopgang en zonsondergang niet eten, drinken, roken of seksuele omgang hebben. Als het donker is verbreken moslims de vasten gezamenlijk met de iftaar. Het vasten (saum) gedurende de maand ramadan is de derde zuil van de islam. De andere zuilen zijn: de shahadah: het afleggen van de geloofsgetuigenis (er is geen god dan Allah en Mohammed is Zijn boodschapper); de salaah: het dagelijks verrichten van de vijf verplichte gebeden; de zakaat: het voldoen aan de verplichte liefdesgave; de hajj: het verrichten van de pelgrimage naar Mekka, indien men hiertoe financieel in staat is. Het vasten is geenszins bedoeld als boetedoening voor de moslim. Allah heeft het vasten, net als de shahadah, de salaah, de zakaat en de hajj, verplicht gesteld voor de moslims. Islam betekent: je volledig overgeven aan de wil van Allah. Door te vasten proberen moslims hun leven in overeenstemming te brengen met de wil van Allah. Zwangere of zogende vrouwen, zieken en reizigers zijn vrijgesteld van vasten, maar moeten de gemiste dagen wel inhalen.
22-11-2004	Lailat-ul-Qadr/ Nacht van de beslissing	Dit is de 27ste en allerheiligste nacht van de islamitische vastenmaand ramadan. In deze nacht bracht de engel Jibrail de eerste openbaring van de heilige koran (het heilige boek van de moslims) over aan de profeet Mohammed (vrede zij met hem). Deze gebeurtenis wordt uitgebreid in de moskee herdacht.
14/16-11-2004 03/05-11-2005	Id-ul-Fitr/ Suikerfeest. Feest van de verbreking van de vasten.	De eerste dag van de islamitische maand shawwaal is voor moslims "id-ul-fitr", een feestdag. Moslims vieren dat ze een goede vastenmaand (ramadan) hebben beleefd. Ze feliciteren elkaar, omhelzen elkaar en wensen elkaar een "id mubarak", een gezegend feest. Id-ul-Fitr is ook een feest van verzoening.

Bijlage A

Landmijnen en UXO's

zie ook: IK 5-137 5e druk "Ammunition Awareness"

Landmijnen en "unexploded ordnances" (UXO) kunnen in geheel Irak worden aangetroffen, doch de concentraties zijn in voornamelijk te vinden in voormalige conflictgebieden (Irak-Iran oorlog van 1980-1988 en de Golfoorlog in 1991) en langs de grenzen, vooral die met Iran. De leider van het VN Area Mine Action Coordination Team (AMACT) in Basrah gaf op 8 mei 2003 aan dat ook in het zuiden de problemen grootschalig van aard zijn. Munitie kan worden aangetroffen in defensieve stellingen, magazijnen, maar ook in voertuigen, langs wegen en in particuliere gebouwen.

NO-4 AP pressure operated blast mine, plastic casing, Israel

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

No. 4 is a plastic box mine, rectangular shaped, with a hinged lid that overlaps the sides. The mine casing is similar to the Yugoslavian PMA-1 and the mine is therefore often mistaken as a PMA-1. The hinged lid has four rising grooves formed as a rectangle on the top of the mine. The name of the mine and the lot number is printed inside the rectangular area. The main charge is fitted into the rear part of the mine body and is covered by a grey plastic housing. Two models of the mine exist. The old model has a deep oval groove in the front end of the lid. The front end of the lower casing has a hole drilled through it which accommodates the MUV type fuze. The groove fits over the MUV-type fuze and rests on the winged striker retaining pin. The new model has the same hole in the front end of the lower casing. The groove in the lid, however, is square with a slot on each side which will rest on a square slotted plate which has the same function as the wings on the MUV fuzes. The fuze incorporates a lead-shear arming delay. When the arming pin with the O-ring is removed, the spring loaded striker is released and will start to shear through the lead wire until it is cut. The arming delay time is unknown but it is thought to take less than one hour. This will, however, depend on the temperature. In Angola only the old version of the No-4 mine has been encountered to date.

METHOD OF OPERATION

Pressure on the hinged lid, forces the retaining pin out of the fuze releasing the spring loaded striker. The striker fires the detonator which in turn fires the main charge.

REMARKS

Packing: 100 mines packed in a wooden box. 100 fuses packed in circular metal boxes.

VS-50 AP blast mine, plastic casing, Italy

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The VS-50 is a scatterable AP mine which consists of a circular plastic body with vertical ribs moulded into the circumferential edge. It can be laid manually or scattered by helicopter. The mine body consists of two parts which are threaded together. The top of the mine has a black circular rubber pressure plate which is linked to the frame of the mine through a ring nut. A detonator well is located centrally at the base of the mine and is closed by a blue plastic transit cap when stored. When arming the mine, the transit cap is removed and the detonator holding plug with the detonator is screwed into the detonator well. The safety pin is then rotated 90 degrees and pulled out. The mine is fitted with a removable safety pin for manual laying or a safety cap for helicopter scattering. The safety cap will be removed by air drag during the free-fall thus arming the mine. An anti-shock protection is provided by an integral pneumatic device. The VS-50 is completely water proof.

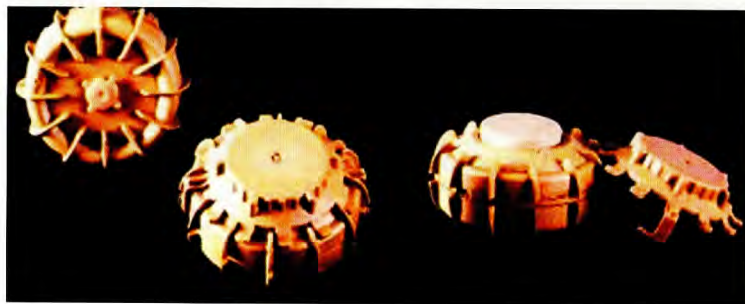
METHOD OF OPERATION

Steady pressure on the pressure plate, depresses it, transferring pressure to the top of the striker housing. The spring loaded striker is kept in position by the striker housing and a protruding arm on a lever. The striker housing is depressed until a second protruding arm on the lever, on the opposite side, slips into a recess in the striker housing. This allows the lever to be moved sideways until the spring loaded striker can bypass the protruding arm and be released. The striker initiates the detonator which in turn fires the main charge. If the pressure plate is depressed by a sudden pressure, the air in the chamber compressed between the pressure plate and the body of the mine is compressed and implodes a flexible bellows which becomes rigid and prevents the lever to move sideways and release the spring loaded striker. The mine will therefore not detonate when it is subjected to rapid shocks and is not sympathetically detonated by other VS-50 mines placed down to 10 cm distances. After a few milliseconds, the compressed air will leak through a pin hole. The bellows is deflated and the lever is free to rotate.

REMARKS

The VS-50 can be laid under water to a depth of 1 m. The VS-50 mines found in Kuwait contained a metal reinforcing plate which makes them easily detectable. Only one VS-50 mine has been found in Angola and it is not known whether this mine contained a metal plate or not. The VS-50 mine is supplied packed in plastic carrying boxes, each containing 60 mines in 10 layers. In the same box there are two cases, each containing 39 empty detonator plugs. The M41 detonators are packed in separate boxes.

TS-50 AP blast mine, plastic casing, Italy

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The TS-50 appears very similar to the VS-50 but there are some major differences. The TS-50 is a scatterable AP mine which consists of a circular plastic body with vertical ribs moulded into the circumferential edge. It can be laid manually or scattered by helicopter. The mine body consists of two main parts which are screwed onto a section which houses the fuze mechanism. The top of the mine has a circular rubber pressure plate which is linked to the frame of the mine through a ring nut. The rubber plate is reinforced with either a plastic or metal plate (customer specified). It seals a cavity located in the upper part of the mine. The rubber plate is secured with a large safety cap, which encloses the

whole upper surface of the mine. The fuze is located centrally inside the mine and has a spring loaded striker which is held in position by two retaining balls in a collar within a pivoting plastic arm which is held in position by a small spring which is attached to one end of the arm. The other end encloses a small inflatable bladder which is fitted onto a dosing disc. The disc has a tiny passage which allows air into the bladder. A detonator well is located centrally at the base of the mine and is closed by a blue plastic transit cap when stored. When arming the mine, the transit cap is removed and the sand coloured detonator holding plug with the detonator (M41 detonator assembly) is screwed into the detonator well. An anti-shock protection is provided by an integral pneumatic device. The TS-50 is completely water proof.

METHOD OF OPERATION

Steady pressure on the pressure plate, depresses it, compressing pressure to the striker spring against the retaining balls. Air is pressed through the metering disc and into the bladder thereby inflating it which causes the pivoting plastic arm to rotate until the two recesses align with the striker retaining balls. When the balls fall into the recesses, the spring-loaded striker is released and driven into the detonator. Ignition of the detonator fires the main charge. If the pressure plate is subject to a sudden impulse pressure, air will not have time to pass through the metering disc and the bladder will therefore remain non-inflated. The mine will therefore not detonate when it is subjected to rapid shocks and is not sympathetically detonated by other TS-50 mines placed down to 10 cm distances.

Two TS-50 mines found in Iraq. Notice the colour difference which comes as a result of long-run sun exposure.

Two TS-50 mines found in Iraq. Notice the colour difference which comes as a result of long-run sun exposure.

REMARKS

An Iranian copy of this mine is named YM-1 and it is frequently found in Afghanistan. The YM-1 appears identical to the TS-50 but the explosive composition is believed to be different. The colour is also typically black although other colours may appear. Some of the YM-1 mines found in Afghanistan are produced as late as 1996 and 1997 and thus they must have been deployed in Afghanistan recently. The VS-50 can be laid under water to a depth of 1 m. "TS-50" is engraved into the pressure plate on the top of the mine. "YM-1" is engraved into the pressure plate of the Iranian version.

VAR-40 AP blast pressure mine, plastic casing, Italy

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The VAR-40 is a waterproof AP mine with a circular resin-based plastic body with vertical ribs moulded into the edge of the upper body. It has a centrally placed pressure button on the top. When deployed, this pressure button will normally be the only visible part of the mine. The VAR-40 can be delivered in various camouflage colours. During transit, the pressure button is secured with a transit cap, which encloses the pressure button, thereby preventing it from being depressed.

METHOD OF OPERATION not available

REMARKS not available

PMD-6 AP pressure operated blast mine, wooden casing, Former Soviet Union

PMD6

PMD6-M

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The PMD-6 series and the PMD-7 AP mines have been used widely since the beginning of the World War 2. The PMD-6 appeared for the first time in the Soviet - Finland war in

1939. The mine is square in shape and is wooden cased with a hinged lid that overlaps the sides. A deep slot is cut in the front end of the lid so that it may fit over the fuze and rest on the striker retaining pin. Many variations of this mine have been encountered. The PMD-6 is fitted with a steel leaf spring in the lid, to prevent the lid from actuating the ignitor prematurely. It also increases the operating pressure. The PMD-6M does not have this feature. The PMD-6 series and the PMD-7 mines will have limited operational time as the wooden lid quickly corrode or rot thereby offering no pressure to the winged retaining pin. The fuze, however, may remain operational for a considerable time. As a result the mine may not detonate when direct pressure is applied to it but it can easily detonate if it is attempted removed.

METHOD OF OPERATION

The PMD-6 series and the PMD-7 can be used with a trip wire but is usually pressure activated. When pressure operated, the lid rests on the wings of the striker retaining pin. A pressure on the lid will press down the striker retaining pin releasing the spring loaded striker. The striker initiates the percussion cap and the detonator which in turn initiates the main charge.

REMARKS

The PMD-6 is sometimes found booby trapped, with the striker pin secured to a tripwire which is attached to a pull operated fuze in a mortar projectile beneath.

The PMD-6 has been widely copied and similar versions may appear in different shapes and sizes and with slightly different features. A Chinese version of the PMD-6 is named Type 59. The main difference is that the Type 59 has no groove in the front of the mine body to fit the fuze. The mine body is enclosing the whole fuze and the striker retaining pin is pushed out by a protrude on the inside of the lid. A Czechoslovakian version of the PMD-6 is named PP-MI-D. It is shorter but wider in shape. A Yugoslav version is named PMD-I.

PMN AP pressure operated blast mine, plastic, Former Soviet Union

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The PMN is made of a circular bakelite body with a rubber plate on the top. The rubber plate is secured to the mine body by a thin metal band. The detonator/booster well is placed on the side of the mine body, opposite of the fuze assembly well. The booster housing is made of plastic and the detonator is fitted into the booster. A plastic plug is screwed into the detonator/booster well to close it. Some PMN's, are found with the Gyata booster/detonator cap instead of the original well cap with the separate booster/detonator. The fuze assembly is screwed into the well on the opposite side of the detonator/booster well. The fuze is secured with a safety pin to prevent the striker to move forwards. The fuze is delay armed. A thin metal wire is attached to the back part of the striker and is enclosing a lead strip. The delay arming time is from 15 to 37 min. depending on the temperature.

METHOD OF OPERATION

When the safety pin is removed, the spring loaded striker is released and pressed forwards, causing the steel wire to start cutting through the lead delay strip. After the delay strip is cut, the striker is allowed to move forward until it stops on a step in actuating plunger. The mine is now armed. A pressure on the rubber plate will depress the actuating plunger until the striker is released. The striker fires the detonator and the booster which in turn detonates the main charge.

REMARKS

A Chinese version of the PMN is black in colour and is known as the Type 58.

The main difference is that it has a black body.

The Iraqi version of the PMN is named PMN HGE. It is black in colour and is known to be extremely unstable after years in the ground. It should therefore not be attempted neutralised.

Some PMN mines have been found with the detonator and detonator assembly from the Gyata-64 mine instead of the original PMN detonator and detonator plug.

M14 AP pressure operated blast mine, plastic casing, USA

DESCRIPTION OF THE MINE

The M14 is a small cylindrical AP blast plastic mine. It has a pressure plate with an indented yellow indicating arrow on the top which accommodates the mine fuze wrench. The arrow and the pressure plate can be rotated from safe (S) to armed (A) position. The letters A and S are embossed into the top of the mine body. When set in the armed position, it allows applying of pressure to the Belleville spring beneath. The detonator and the white detonator plug are screwed into the fuze well in the centre of the base. The pressure plate is secured with a U-formed safety clip which is fitted into a slot on each side of the pressure plate. A pull cord is attached to the clip. The lower part of the mine contains the main charge. The upper and the lower part of the mine body are screwed together. The lower part has six vertical ribs on the side of the body to provide strength and serve as a means for identifying the mine in darkness. The only metal in this mine is the steel firing pin on the Belleville spring.

METHOD OF OPERATION

When the safety clip is removed and the pressure plate is rotated to armed position (A), direct pressure on the top of the pressure plate causes the Belleville spring to press down and snap into reverse, driving the firing pin into the detonator which detonates and fires the main charge.

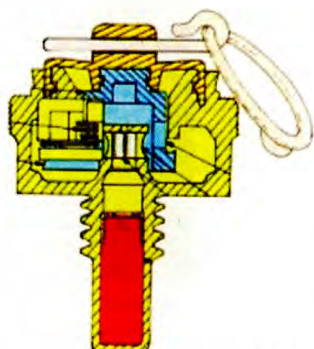
REMARKS

90 x M14 mines are packed in boxes. The detonators which are packed in a separate box and placed in the same box. Total weight is approx. 20 kg.

An exact copy of this mine is made in India (M14). A similar mine is also produced in Vietnam (MN79). The main difference is the Belleville spring which is made of steel on the MN79. The MN79 is therefore easier to detect with mine a detector. A similar copy of the M14 is also made in South-Africa. It is brown in colour and the pressure plate is shaped differently.

PRB M-35 AP blast mine, plastic casing, Belgium

M5 fuze

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The PRB M35 is a small circular plastic AP blast mine. A large recessed threaded fuze well is located centrally on the top of the mine. The fuze well accommodates the M5 fuze. The fuze has a protruding pressure cap on the top. A plastic safety pin is inserted through a hole in the pressure button and plastic ring is attached to the end of the safety pin. The fuze has two spring loaded steel strikers separated by a cylindrical bolt with two apertures. The bolt holds the strikers apart and covers the percussion caps. The detonator is placed centrally at the base of the fuze. The only metal components are two steel spring strikers and the two percussion caps.

METHOD OF OPERATION

When sufficient pressure is applied to the pressure button on the top of the fuze, it will depress the plastic pressure bolt holding the two strikers apart and covering the percussion caps (minimum 1,5 mm depression). The plastic bolt will be displaced releasing one or both the two strikers. The strikers detonate the percussion caps which in turn fires the detonator and the main charge.

REMARKS

Very few of these mines have been encountered in Angola. 8 PRB M35 mines are packed in a container. 8 containers are packed in a wooden box.

POMZ-2/2M AP fragmentation mine, cast iron casing, Former Soviet Union

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The POMZ-2 metal fragmentation mines consist of the stake, iron body, main charge and the fuze. The POMZ-2 is an older version of the POMZ-2M and has six pre-fragmented rows of fragments instead of five rows on the POMZ-2M. The fuze well is located on the top of the iron body. The well is threaded on the POMZ-2M while the POMZ-2 fuze well has no threads. The fuze is screwed or placed into the fuze well and is normally connected to a tripwire. The main charge is fitted into a hole in the iron body. The iron body is fitted on a wooden stake which is driven half way into the ground.

Pomz-2 (top) and the Chinese Type 58 (bottom),
the latter with six prefragmented ribs

Pomz-2M

METHOD OF OPERATION

If the mine is fuzed with an ignitor of the MUV series, a pull on the tripwire removes the striker retaining pin, releasing the spring loaded striker which initiates the detonator which in turn fires the main charge which will project steel fragments from the mine body in all directions.

If fitted with the VPF ignitor, a pull on the tripwire removes the pull-ring from the round head of the striker bolt, releasing the spring loaded striker which initiates the detonator which in turn fires the main charge.

REMARKS

The stakes are often found rotten. This may then present a hazard as collapse of the stake could detonate the mine. If the stake is destroyed, the iron body may be found laying on the ground with the tripwire covered with soil. The fuse can then be very unstable due to corrugation. Stakes can also be found booby trapped and should therefore always be pulled.

The mine has been extensively copied by other countries. The Chinese copies of the POMZ-2 and POMZ-2M are named Type 58 and 59 respectively. A Czechoslovakian copy of the POMZ-2 is named PP-MI-Sk.

VALMARA-69 AP bounding fragmentation mine, sheet steel casing, Italy

No. 69 Mk 1, South Africa

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The Valmara 69 is a circular plastic cased bounding fragmentation mine which is the successor of the Valmara 59. The main difference is the casing which is made of sheet steel on the Valmara 59. The top plate of the mine casing has vertical ribs on the side. The Valmara 69 has a five pronged fuze which is screwed into the fuze well placed centrally on the top of the mine. Four prongs are pointing up and sideways for activation by pressure and one prong is vertical pointed for attachment of two trip wires. The fuze is connected to the mine body by a bayonet joint and is retained in the safe position by a forked metal safety clip. A spring loaded striker is locked to the fuze by three steel balls. The propelling charge is placed in a black cap and screwed into the base of the mine. The main charge is surrounded by 2000 metal fragments. The lethal radius of the mine is 27 meters.

METHOD OF OPERATION

Direct pressure to one of one of the four side prongs or tension to a tripwire attached to the centre prong, will bend the fuze housing sideways. A coupling sleeve and the striker is lifted upwards until the sleeve reaches its limit and the three steel locking balls are aloud to fall out of their housing. This will disconnect the fuze housing from the fuze body and

release the spring loaded striker which initiates the flash tube which fires the propelling charge which breaks the mine cover and projects the inner case into the air. A steel wire connected to the striker mechanism reaches its maximum length at a height of 45 cm. The anchor wire retains a cylinder which rotates and aligns the striker with the detonator. At the end of the rotation, the detonator hits a striker pin which initiates the detonator which fires the booster and the main charge. The detonation of the main charge causes the launching of the splinters.

REMARKS

The Valmara 69 can also be used with a special interface inserted instead of the propelling charge. In this case the mine can be activated by remote control.

5 mines with 10 trip wire reels, (15 m. each) and 10 pickets for anchoring the wires, are packed in a plastic container. 5 detonators are packed in a wooden box. 5 fuze housings are packed in a wooden box. 16 plastic containers (90 mines) are packed in a wooden pallet crate.

The Valmara 69 is also produced in Singapore. A similar version is made in South-Africa and is named No. 69 Mk 1. This mine has only one prong placed centrally on the top of the fuze housing.

M16 series AP bounding fragmentation mine, sheet steel casing, USA

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The M16A2 is a bounding fragmentation type mine consisting of a cast iron body containing a main charge. On the top of the mine, slightly offside from the centre, is a detonator retaining plug and a tube for the detonator. The mine is fuze with the M605 combination fuze which is screwed into the fuze well on the top of the mine and extends through the centre of the projectile to the bottom of the case where the propelling charge is located. The fuze assembly consists of two main components which are joined together.

On the top of the fuze are three prongs. A spring loaded striker is kept in the loaded position by a safety pin through the striker on the top of the fuze and a releasing plug. The releasing encloses a thinner part of the striker. It is spring loaded and secured by a safety pin fitted through a hole in the plug on the opposite side of the fuze. The three prongs are attached to a spring loaded wedge. The fuze encloses a percussion cap, a delay element and a black powder charge. Earlier versions of this mine, the M16A1 and M16, differs only in the construction of detonators and boosters and that the detonator retaining plug is placed centrally on the top of the mine. The casualty radius for the M16A2 is 30 m while the M16 and the M16A1 have casualty radius of 27 m.

METHOD OF OPERATION

Pressure:

Required pressure on the three prongs on the top of the M605 fuze, depresses the spring loaded wedge which presses the spring loaded releasing plug until an enlargement in the plug comes into position with the striker.

Pull:

Required pull of the spring loaded releasing pin, pulls it out of the fuze until an enlargement in the plug comes into position with the striker. The spring loaded striker ignites the percussion cap which fires a delay element in the fuze which fires a detonator after a short delay. The detonator fires the flash tube (black powder) in the fuze, which fires the propelling charge in the bottom of the mine. The propelling charge blows the hole mine body except from the bottom plate out of the ground and initiates the two delay elements which initiate the detonators and the boosters when the mine reaches 1,2 m. of the ground.

REMARKS

4 mines and 4 fuzes are packed in a sealed metal box which is packed in a wooden box together with 4 tripwire spools and a key for the fuze well plug. Total weight of a complete box is approx. 20 kg. The key for the fuze well plug is also used to screw the fuze into the fuze well

PROM-1 AP bounding fragmentation mine, Steel casing, Former Yugoslavia

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The PROM-1 is a circular AP bounding fragmentation mine with a body made of forged steel. There is a threaded fuze well in the centre on the top of the mine, in which the UPROM-1 external fuze is screwed into. The base of the mine is secured to the bottom of the mine body with five screws. The mine body is pre-fragmented inside. The main explosive charge is made of cast Trotil in earlier models and Hexolite in later models. The propelling charge is made of 3 g. of black powder and is filled into a metal tube located through the centre of the main charge. An internal fuze is located offset inside the mine body. It is initiated by a wire which is attached to the lower side of the fuze and secured to the base of the mine. The fuze is built into the mine at the factory and is not to be removed. The external UPROM-1 fuze is similar to the UPMR-3. The difference is that the UPMR-3 doesn't have a built in initiation capsule while the UPROM-1 has. The PROM-1 is delivered with two rolls of trip wire, which are 16 m long and covered with polyvinyl-chloride plastic. A hook is fastened in each end of the trip wires for attachment to the fuze and anchor. Although the PROM-1 only comes with two trip wires, it can be set up with up to six trip wires. On the upper side of the UPROM-1 is a carrier on which the pressure star is located. On the top of the carrier is a split ring for connection to trip wires. Under the pressure star is a fuze carrier on which the safety clip is attached by means of a puller. When the puller is down the safety clip is locked and cannot be removed. When the puller is in the horizontal position the safety clip is free to be pulled out. The pressure star carrier is shaped like a rod and has a hole through the end to attach the trip wire split ring. The pressure star has four arms which are directed upwards. In the middle is a hole to insert the pressure star carrier. The mine is normally buried with only the pressure star and the star carrier exposed above the ground.

METHOD OF OPERATION

Required pull of the trip or pressure on the pressure star, pushes an internal cylinder in the fuze down until the retaining balls fall out, releasing the spring loaded striker which

strikes the ignition capsule which in turn fires the propelling charge. This creates a pressure between the base and the mine body. The screws on the bottom of the mine breaks and the mine body is thrown upwards until it reaches the end of the anchor wire. The length of the anchor wire is 0,7-0,8 m on older versions and 0,2-0,3 m on newer versions. When the anchor wire becomes tight the spring loaded striker is released and fires the detonator which in turn fires the booster and the main charge.

REMARKS

Lethal radius is 40 m and hazardous radius is 50 m.

Mk 2 Bounding fragmentation mine, metal casing, UK

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The Mk 2 is a second world war bounding fragmentation mine with an outer canister of cast iron. It is circular in shape although there is a long hollow recess on one side which accommodates the projectile lever. The bounding element is a steel-cased cylindrical projectile which is attached to the base of the mine by two screws. These screws are removed before the mine is deployed. The fuze assembly is similar to that of a typical hand grenade, with a spring loaded lever, which is secured in the recess before bounding. The top of the fuze assembly and the lever is protruding offset on the top of the mine. A safety pin passes through the top of the striker preventing the lever from yielding accidentally during deployment.

A MUV-type ignitor is screwed to the top of the mine, offset and on the opposite side of the recess. The fuze has an eye to which a tripwire is attached. A carrying handle runs through a rope which is attached to the mine through two holes in the upper part of the mine body. A propellant charge is located at the base of the mine. The Mk 2 replaced the Mk 1 mine but the main features are almost the same as its predecessor.

METHOD OF OPERATION

Sufficient pull on the tripwire pulls out the safety clip releasing the spring-loaded ignitor striker. The striker is driven into the detonator causing it to detonate. The detonator

ignites the propellant charge in the bottom of the mine, which causes the mine to bound. Bounding of the mine releases the spring loaded lever from the recess in the outer canister (which remains on the ground) as the projectile is blown out of the outer canister. Releasing of the lever releases the spring loaded striker which ignites the detonator. Due to the time delay in the detonator, the projectile will bound 1-2 metres from the ground before the detonator ignites. The detonator fires the main charge in the projectile spreading metal fragments in all directions.

REMARKS

None

M18A1 AP directional fragmentation mine, plastic casing, USA

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The M18A1 consists of a plastic casing formed convex in the front and concave at the rear. The top of the mine has two detonator wells for use of an electric detonator or non-electric detonators in conjunction with one or several tripwires. The inside front of the mine is covered by a belt of 700 steel fragments. The inside back of the mine is filled with plastic explosives. The plastic casing is equipped with two pair of adjustable scissors legs for placement on the ground and is sighted using a slit between the detonator wells.

METHOD OF OPERATION

In the direct role the mine is detonated by means of an M6 electric detonator with 30 m. of firing cable. The detonator is initiated by means of the M57 firing device. The mine may be detonated non-electrically using the L5A1 or similar via detonating cord and flash detonator inserted into the detonator wells. The detonator initiates the main charge which spreads metal fragments in a 60 degree arc in a beaten zone approx. 2 m. high and 50 m. wide.

NEUTRALISING

As for each fuze.

VS-1.6 Anti-Vehicle blast mine, plastic casing, Italy

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The VS-1.6 is a scatterable AT mine which consists of a circular plastic body with a large flat pressure plate on the top and vertical ribs moulded into the upper circumferential edge. The fuze is located centrally beneath the pressure plate. There is a cavity between the pressure plate and the fuze and there is no physical contact between the pressure plate and the bulkhead protecting the fuze mechanism. The bulkhead does, however, have a small air nozzle. Air pressed through this nozzle will create the required pressure to actuate the mine. The fuze mechanism consists of a spring loaded striker with lugs retained against the ramps of a retaining sleeve. The detonator well is located centrally at the base and it accommodates the M41 detonator assembly. A blue plastic plug seals the detonator well during transit. The VS-1.6 has two independent anti-shock mechanisms, which gives a high level of blast and shock resistance. The mine is completely waterproof and can be deployed under water to a depth of one meter.

METHOD OF OPERATION

When a steady pressure to the top of the pressure plate is applied, air is pressed through the air nozzle, causing a distortion of the diaphragm which rests on a plunger. Distortion of the diaphragm causes the plunger to transfer pressure to the striker via a spring. The lugs on the striker rest on the ramp of the sleeve. Sufficient rotation of the sleeve release the striker lugs with the striker down vertical grooves until the striker hits the detonator which initiates the mine. This action requires a steady pressure. If the mine is subjected to rapid overpressure, air will not have time to pass through the air nozzle and the fuze will not be actuated. Even if the fuze should be actuated, sudden depression will cause the plunger to slide down a second set of vertical grooves which will prevent the striker from

being released since the striker lugs will remain stuck against the ramps. This makes the mine extremely resistant to overpressure caused by the detonation of nearby mines or explosive mine clearance attempts.

REMARKS

The VS-3.6 is a larger version of the VS-2.2 but it uses the same fuze system as the VS-2.2. The figures in both the mine names indicate the amount of explosives given in kg. The VS-3.6 therefore has 3.6 kg of explosive.

VS-2.2 AT blast mine, plastic casing, Italy

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

METHOD OF OPERATION

REMARKS

not available

not available

not available

T-72 AT pressure operated blast mine, plastic casing, China

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The Type 72 is a circular plastic AT-mine with a slightly domed pressure plate on the top. Both the mine body the pressure plate, the fuze well plug and the carrying handle is made of plastic. The pressure plate has 6 radial ribs on the top, to strengthen the plate. The fuze well is located centrally on the top of the mine and is closed by the plastic plug which is screwed into the well. The Type 72 is equipped with a handle that slides inwards into the base.

METHOD OF OPERATION

When the required pressure is applied on the slightly elastic pressure plate on the top of the mine, it is pressed towards the top of the fuze. When the pressure plate is moved approx. 9 mm downwards, it causes a pressure on the fuze. If fuzed with the T-72 clear plastic-cased blast resistant fuze, pressure on the top of the fuze will depress the casing which will revolve due to the depression of the spring which is attached to the casing. The revolving is steered by lugs on the inner fuze assembly which fit in grooves in the fuze casing. When the fuze casing is revolved and depressed sufficiently, the two retaining balls will fall away in grooves in the outer casing, which releases the striker. The striker is driven down by the spring, initiating the detonator, which in turn initiates the booster and the main charge.

The mine is blast resistant since rapid depression of the fuze will push the fuze casing straight down without any revolving. The lugs on the inner fuze assembly will then slide into vertical grooves instead of the diagonal ones. The striker retaining balls will then be prevented from coming in line with the grooves in the outer casing and the striker will not be released. Instead the pressure plate will bounce back into its original position.

During transit, a safety clip is fitted around the fuze body to prevent the collar from being depressed.

REMARKS

A South-African copy of this mine exists and is named NM-AT.
The Iranian copy is the YM-III

TM-46 and TMN-46

AT pressure operated blast mine, plastic casing, Former Soviet Union

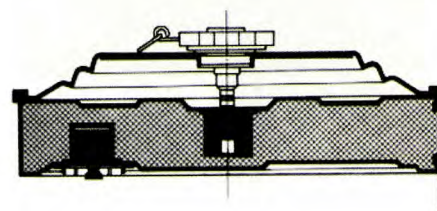
TM-46 with the MVSh-46 tilt rod fuze

The MVSh-46 tilt rod fuze

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The TM-46 is a round thin sheet steel AT-mine with a pressure plate on top which rises in series of concentric stepped ribs. The threaded fuze well is located centrally on the top of the mine, closed by a steel fuze well cap. The carrying handle is fitted around the filler plug on the side of the mine. The TMN-46 body is identical to the TM-46 except that it has a secondary fuze well in the base for attachment of a MUV ignitor which screws into the base, intended for use of anti-lift devices. The TMN-46 has two booster charges, one under the main fuze well centrally placed in the mine and one off-centre under the secondary fuze well. The base of the mine is stamped with six stiffening ribs at regular intervals.

TM-46 with an MVM fuze

METHOD OF OPERATION

If the mine is fuzed with the MV-5 or MVM fuze, required pressure applied to the top of the mine depresses the pressure plate until it collapses transferring the pressure to the fuze which allows the striker retaining ball to fall away which again releases the striker. The striker is driven down initiating the detonator, booster and the main charge. When fuzed with the MVSh-46 tilt rod fuze, sufficient force applied to the tilt rod in any direction will cause it to bend or break. A metal wire, which is attached in one end to the solid tip of the tilt rod and in the other end to the top of the fuze housing, will be stretched as the rod is bent which will again result in the lifting of the fuze housing. When the fuze housing is lifted approximately 3 mm, this will allow the retaining ball to fall away which releases the spring loaded striker to be driven into the detonator.

REMARKS

The TM-46 has identification marks on the outer rim, on the top pressure plate and on the side filler plug.

Copies if this mine are made in the following countries:

Country	Name	Remarks
Israel	NR 6	Almost exact copy of the TM-46
Romania	MAT-46	Almost exact copy of the TMN-46
Egypt	M 71	Almost exact copy of the TMN-46
China	T-59	Almost exact copy of the TM-46 (only five inset ribs at the base)

TM-57 AT pressure operated blast mine, plastic casing, Former Soviet Union

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The TM-57 is a round thin sheet steel AT metal mine with a pressure plate on the top which rises in series of concentric stepped ribs. The fuze well is placed centrally and is closed with a flat treated plastic plug when the mine is in transit. The fuze is screwed into the fuze well. The mine is normally fuzed with the MVZ-57 fuze, which is circular with a green metal casing. An arming plug is located offset on the top of the fuze. The arming

plug is secured with a metal safety clip which is removed when deploying the mine. A plastic fuze cover is screwed onto the fuze assembly during transit. The TM-57 can also be fuzed with the MVSh-57 tilt rod fuze. A carrying handle is fitted under the mine, folding flat onto the base. A secondary fuze well, situated on the side of the mine, accommodates a MUV or VPF type pull operated anti-lift device.

METHOD OF OPERATION

When fuzed with the MVZ-57 pressure operated fuze, required pressure applied to the top of the mine will depress the pressure plate until it collapses transferring the pressure to the top of the fuze. Compression of the fuze will cause a sharing pin to break, which releases the spring loaded striker. The striker is driven down initiating the detonator, the booster and the main charge. The MVZ-57 fuze is equipped with a timer delay mechanism actuated by pressing the arming button on the top of the fuze. This will start a clock-work mechanism which rotates the detonator assembly from horizontal to vertical position where it will line up with the main charge. The arming delay time is approximately 30 seconds. When fuzed with the MVSh-57 tilt rod fuze, sufficient force applied to the tilt rod in any direction will cause it to bend or break. A metal wire, which is attached in one end to the solid tip of the tilt rod and in the other end to the top of the fuze housing, will be stretched as the rod is bent which will again result in the lifting of the fuze housing. When the fuze housing is lifted approximately 3 mm, this will allow the retaining ball to fall away which releases the spring loaded striker to be driven into the detonator.

REMARKS

The mine has identification marks on the top pressure plate and on the outer rim, all in black stencil Russian lettering. It also has embossed stamping on the base indicating the type of mine.

M15 AT pressure operated blast mine, sheet steel casing, USA

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The M15 is a circular sheet steel AT mine containing a main charge of TNT and a pressure plate on the top. It is similar to the M6A2 AT mine in construction and working

principles. The main difference is that the M15 is a larger mine containing more explosives than the M6A2 and has a higher activating pressure. On the top of the pressure plate, in the centre, is a fuze well for placement of the M603 fuze. The fuze is cylindrical in shape and is made of iron. On the top of the fuze is a pressure plate which is attached to the fuze body by a copper cover. This cover increases the firing pressure and makes the fuze water proof. Beneath the pressure plate is the pressure head which is connected to a double Belleville spring with a firing pin in the centre on the bottom side. The fuze is secured with a metal clips which is fitted under the fuze pressure plate. The fuze well is closed with an fuze cap which is screwed into the pressure plate. On the top of the fuze cap is an arming switch which can be set in two positions, armed and safe. On the bottom side of the arming switch is an arm. When the arming switch is set in armed position, the arm is resting on the head of the fuze. When the arming switch is set in safe position, the arm is turned away from the fuze head. The pressure plate can then be depressed without transferring the pressure to the fuze head. Beneath the fuze is a small booster charge (M120). The pressure plate is kept up by a hard spring. The M15 has two secondary fuze wells, one is located offset in the base of the mine and one is located on the side of the mine. Both fuze wells accumulate the M1 activator which is threaded on the top to screw in a fuze. The M1 activator has a detonator and a booster charge. A filler plug is located on the side of the mine. A carrying handle is attached to the base of the mine.

METHOD OF OPERATION

When the arming switch is set to armed position, required pressure on the pressure plate depresses it transferring the pressure via the arm to the top of the fuze. The pressure plate and the copper cover is depressed transferring the pressure to the pressure head on the Belleville spring causing the Belleville spring to press down and snap into reverse, driving the firing pin into the detonator which detonates and fires the M120 booster charge beneath the fuze which in turn fires the main charge.

REMARKS

Each mine is packed separately in a wooden box with one M603 fuze and one M1 activator. The fuze and the activator is packed in a small metal box. Total weight is approx. 23 kg.

M19 AT pressure operated blast mine, plastic casing, USA

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The M19 is a rectangular shaped low-metallic AT mine with a plastic casing containing a main charge of TNT and a circular pressure plate with 8 radial ribs on the top. On the top of the pressure plate, in the centre, is a fuze well for placement of the M606 fuze. The fuze is cylindrical in shape and is made of plastic. On the top of the fuze cap is an arming switch which can be set in two positions, armed and safe. Beneath the pressure plate, is a step plate with a Belleville spring with a striker in the centre. A booster is placed centrally in the base of the mine. The M19 have two secondary fuze wells, one in the side of the mine and one placed offset in the base. A cord carrying handle is attached to one side of the mine. The M19 is waterproof and can be laid on river bends.

METHOD OF OPERATION

When the arming switch is set to armed position, required pressure on the pressure plate depresses it transferring the pressure to the step plate and the Belleville spring until the Belleville spring snaps into reverse driving the firing pin into the M50 detonator. The detonator is initiated and fires the booster and the main charge.

REMARKS

The M19 is license produced in South Korea, Chile and Turkey.

M6A2 AT pressure operated blast mine, sheet steel casing, USA

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The M6A2 is a circular sheet steel AT mine containing a main charge of TNT and a pressure plate on the top. On the top of the pressure plate, in the centre, is a fuze well for placement of the M603 fuze. The fuze is cylindrical in shape and is made of iron. On the top of the fuze is a pressure plate, which is attached to the fuze body by a copper cover. This cover increases the firing pressure and makes the fuze waterproof. Beneath the pressure plate is the pressure head which is connected to a double Belleville spring with a firing pin in the centre on the bottom side. The fuze is secured with a metal clip that is fitted under the fuze pressure plate. The fuze well is closed with a fuze cap, which is screwed into the pressure plate. On the top of the fuze cap is an arming switch, which can be set in two positions, armed and safe. On the bottom side of the arming switch is an arm. When the arming switch is set in armed position, the arm is resting on the head of the fuze. When the arming switch is set in safe position, the arm is turned away from the fuze head. The pressure plate can then be depressed without transferring the pressure to the fuze head. Beneath the fuze is a small booster charge (M120), which is surrounded by another booster charge, which is cast, into the main charge. The pressure plate is kept up by a hard spring. A secondary fuze well is placed offset in the base of the mine, which accumulates the M1 activator, which is threaded on the top to screw in a fuze. The M1 activator has a detonator and a booster charge. A filler plug is located on the side of the mine. A carrying handle is attached to the lower side of the mine.

METHOD OF OPERATION

When the arming switch is set to armed position, required pressure on the pressure plate depresses it transferring the pressure via the arm to the top of the fuze. The pressure plate and the copper cover is depressed transferring the pressure to the pressure head on the Belleville spring causing the Belleville spring to press down and snap into reverse, driving the firing pin into the detonator which detonates and fires the M120 booster charge beneath the fuze. This in turn fires the surrounding booster charge and the main charge.

REMARKS

Each mine is packed in an iron frame with a carrying handle. The M603 fuze and a M1 activator, for attachment of anti-lift devices, is sealed and packed in separate boxes and placed in each corner of the iron frame. Total weight is 13,25 kg

M7A2 Anti vehicle pressure operated blast mine, steel casing, USA

GENERAL DESCRIPTION OF THE MINE

The M7A2 is a rectangular anti-vehicle mine with a body of sheet steel and a pressure plate on the top. The pressure plate is rectangular on the top and is bent downwards along the two long sides of the mine. On each side of the pressure plate is a slot and on each side of the mine body are a rivet. The pressure plate can be slid sideways and upwards. When the fuze is inserted into the fuze well and the pressure plate is slid into position over the fuze so that the rivets on the sides of the mine are in the vertical slots of the pressure plate, the mine is armed. On the top of the mine, in the centre, is a fuze well for placement of the M601 fuze. The fuze is cylindrical in shape and is made of iron. The top of the fuze is a pressure plate which is attached to the fuze body by a copper cover. This cover increases the firing pressure and makes the fuze water proof. Beneath the pressure plate is the pressure head which is connected to a double Belleville spring with a firing pin in the centre on the bottom side. The fuze is secured with a metal clips which is fitted under the fuze pressure plate. Beneath the fuze is a small booster charge (M120). A secondary fuze well is located offset on one of the short sides of the mine. The fuze well is threaded and accumulates a carrying handle or a M1 activator for booby trapping device.

METHOD OF OPERATION

When the pressure plate is slid to armed position (with the two lugs in the vertical grooves in the pressure plate), the mine is armed. Required pressure on the pressure plate depresses it transferring the pressure to the top of the fuze. The pressure plate and the copper cover is depressed transferring the pressure to the pressure head on the Belleville spring causing the Belleville spring to press down and snap into reverse, driving the firing pin into the detonator which detonates and fires the M120 booster charge beneath the fuze

which in turn fires the main charge.

REMARKS

8 mines is packed together with 8 fuzes in a metal box. Total weight is 25,4 kg.

Bijlage B

Uniformen en rangonderscheidingstekens

Ground Force											
	MULAZIM	MULAZIM AWWAL	NAQIB	RAID	MUQADDAM	AQID	AMID	LIWA	FARID	FARID AWWAL	MUSHIR
Naval Force											
	MULAZIM	MULAZIM AWWAL	NAQIB	RAID	MUQADDAM	AQID	AMID	LIWA	FARID	FARID AWWAL	MUSHIR
Air Force											
	MULAZIM	MULAZIM AWWAL	NAQIB	RAID	MUQADDAM	AQID	AMID	LIWA	FARID	FARID AWWAL	MUSHIR

Het Iraakse leger maakt gebruik van een grote variëteit aan uniformen, welke voornamelijk dateren uit de periode vóór de Golf oorlog (1990-1991) afkomstig uit met name Pakistan, Frankrijk en Groot Brittannie. Reguliere landmachtstroepen zijn meestal voorzien van olijf groene of licht bruine uitrusting, met vele varianten overjassen die slechts gelimiteerd beschermen tegen het klimaat. Daarnaast wordt door de reguliere troepen veelvuldig gebruik gemaakt van de "British-style woolly-pully" sweaters.

Camouflage uniformen worden veelvuldig waargenomen bij de Republikeinse Garde. Zij gebruiken verschillen patronen, variërend van Frans vier-kleuren woestijn, tot tropisch, tot Europees vlekkenpatroon. Dit alles niet zozeer vanwege de camouflage mogelijkheden, doch eerder vanwege de kwaliteit. De Republikeinse Garde maakt tevens gebruik van verschillende lokaal geproduceerde, overwegend groene, bosachtige camouflage patronen. Er zijn minimaal twee dozijn verschillende types camouflage uniformen waargenomen, en deze zijn niet uitgereikt aan specifieke eenheden. Sommige eenheden zijn wel met een specifiek patroon uitgerust, maar dat heeft meer te maken met de beschikbaarheid op het moment van verstrekking. Het is daarnaast zeer gebruikelijk, zelfs bij de Republikeinse Garde, om een mix van verschillende camouflage patronen te dragen.

De rangonderscheidingstekens voor land- en luchtmacht waren identiek, m.u.v. de schouderbedekking, die was olijf/lichtbruin voor de landmacht en blauw voor de luchtmacht. Marine officieren hadden gouden strepen op de ondermouw. Land- en luchtmacht ongegradueerd personeel droeg strepen op de mouw, terwijl de hoogste onderofficieren, sergeant majoor en "chief master sergeant", een gouden streep boven op de schouders droegen.

Het Iraakse Nationale Congres geeft aan dat dit onderscheidingsteken zowel het reguliere leger als de Republikeinse Garde toebehoort. Dit is niet erkend. Het teken is echter gevoerd op de vliegtuigen van de Iraakse luchtmacht. Het "Iraakse Nationale Symbol" is op een rune lijkend voorwerp bestaande uit twee met elkaar verbonden diamanten welke na de revolutie van 1958 werd aangemerkt als nationaal embleem. Dit symbool wordt vaak geprojecteerd in een driehoek met de punt naar boven.

De Iraakse Nationale Congres geeft aan dat dit onderscheidingsteken toebehoort aan het reguliere leger. Ook dit teken en het gebruik ervan wordt niet erkend.

De Republikeinse Garde draagt nevenstaand insigne, om zich te onderscheiden van het reguliere leger. Er zijn variaties waargenomen in de kleur (een blauwe rand behoort bijv. toe aan de infanterie) Ook varianten met een verticale verdeling in een zwart en rood vlak zijn waargenomen, vermoedelijk behorend bij specifieke brigades. In de literatuur is echter geen consistent afwijkend patroon waargenomen.

Volgens een officiële "US Army publicatie" uit 1990 behoort dit teken toe aan de 2e Divisie van de Republikeinse Garde en wordt gebruikt als bumper markering.

Ondanks dat sommige bronnen melden dat dit het teken van de Republikeinse Garde is, betreft het hier het nationale embleem.

Nationaal Embleem

Nationaal Embleem 1965

Nationaal Embleem 1991

Bijlage C

Verkeersborden

Bijlage D

Kentekenplaten

1940s/50s series

Unknown series

Export

Government Vehicle

Republican Guard

8/1990-2/1991 Iraqi Occupation of Kuwait